

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลเบื้องต้น 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้น ในด้านต่อไปนี้คือ

- 1.1 โรงเรียน
- 1.2 ผู้บริหาร
- 1.3 ครู
- 1.4 เด็ก
- 1.5 ผู้ปกครอง
- 1.6 การจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อม
- 1.7 การนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในชั้นเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- 2.1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู เป็นรายการนี้ตามหัวข้อต่อไปนี้
ระยะที่ 1
 - 2.1.1 ด้านการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1) ครูนิค
 - 2) ครูหน้อย
 - 3) ครูคนอื่นๆ
 - 2.1.2 ด้านลักษณะการรับนวัตกรรม
- ระยะที่ 2
 - 2.1.1 ด้านการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 1) ครูนิค
 - 2) ครูหน้อย
 - 3) ครูคนอื่นๆ
 - 2.1.2 ด้านลักษณะการรับนวัตกรรม
- 2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู
ระยะที่ 1
 - 2.2.1 การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครู

- 1) การอบรม ดูงานและการฟังบรรยาย
 - 2) การที่โรงเรียนเป็นสนามการวิจัย
 - 3) การประชุมครู
- 2.2.2 การนิเทศของผู้บริหาร
- 2.2.3 ความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร
- ระยะที่ 2
- 2.2.4 การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครูอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน
- 1) การอบรม ดูงาน และการฟังบรรยาย
 - 2) การที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัย
- 2.2.5 โอกาสในการคิดตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับการสอนของครู
- 2.2.6 พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก
- 2.2.7 อิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน

ชื่อของกรณีศึกษาที่ปรากฏเป็นชื่อสมมติทั้งสิ้น

1. ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 โรงเรียน

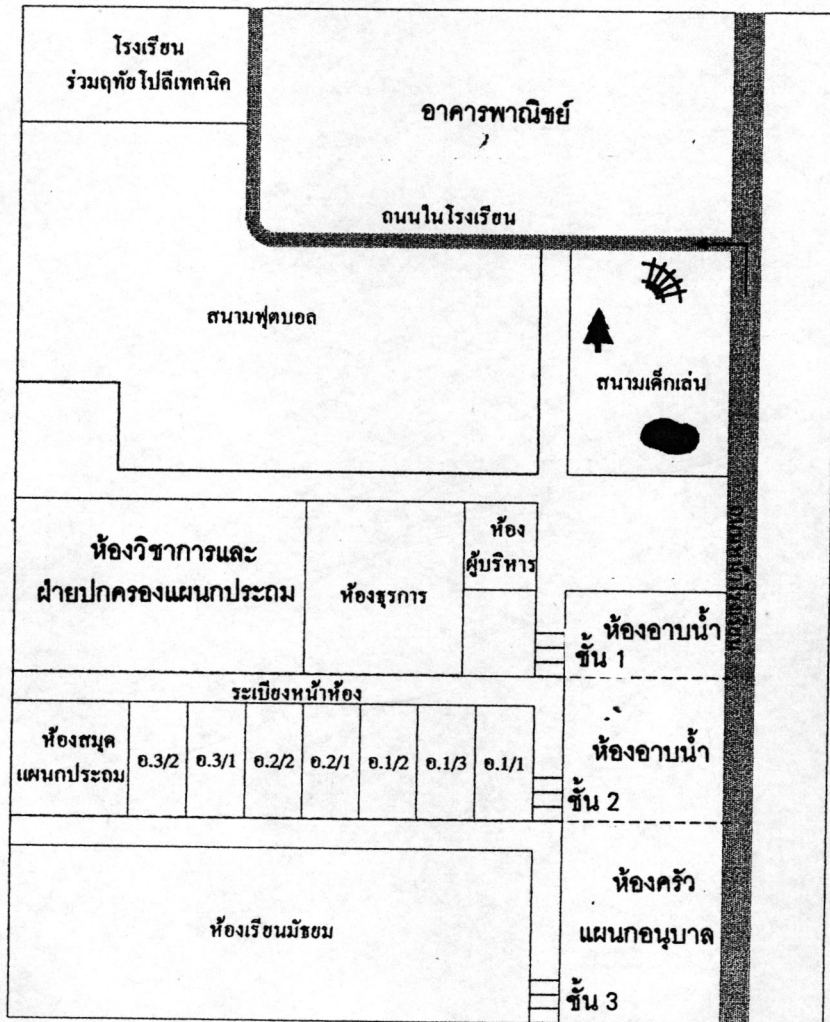
1.1.1 ที่ตั้งและสภาพโรงเรียน

โรงเรียนร่วมฤทัย เป็นสถานศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ ที่ตั้งอยู่ในชุมชนเขตคลองตัน กรุงเทพมหานคร บริเวณด้านหน้าของโรงเรียนติดกับถนนใหญ่ล้อมรอบด้วยแหล่งชุมชน ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ ธนาคาร และสถานที่ราชการ

โรงเรียนร่วมฤทัย จัดการศึกษาหลายระดับโดยแบ่งการบริหารงานออกเป็นแผนกต่างๆ ได้แก่ แผนกอนุบาล แผนกประถม และแผนกมัธยม แผนกอนุบาล เป็นแผนกที่แยกตัวออกมาจากแผนกประถมของโรงเรียนในปีการศึกษา 2533 โดยรับนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 3-6 ปีและดัดแปลงอาคารเรียนระดับประถมศึกษาเป็นอาคารเรียนชั้นอนุบาล โดยปรับปรุงการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กอนุบาล ปีแรกที่เปิดสอนมีนักเรียน 44 คน ปัจจุบันมีห้องเรียนทั้งหมด 7 ห้องเรียน โดยแยกเป็นห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียนและชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน ในปีการศึกษา 2539 นี้มีนักเรียนทั้งหมด 113 คน

แผนกอนุบาลตั้งอยู่บนชั้นที่ 2 ของอาคารเรียน 5 ชั้น ทางด้านทิศตะวันออกของแผนกประถม โดยมีการแบ่งอาณาเขตของแผนกอนุบาลออกเป็นสัดส่วน มีการบริหารเป็นอิสระ

จากแผนกประถม โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ และงานบริการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแผนกอนุบาล เช่น อาหาร บริการรถโรงเรียน ห้องทำงานของผู้บริหารแผนกอนุบาล จัดไว้ในส่วนหนึ่งของห้องธุรการซึ่งอยู่ชั้นล่างของอาคาร รวมกับผู้บริหารแผนกประถมและเจ้าของโรงเรียน
 ดังภาพ

1.1.2 ปรณิธานของโรงเรียน

โรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล มีปรณิธานของโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนแสนสนุก โรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาลเปรียบเสมือนเป็นบ้านที่สองของเด็ก โรงเรียนต้องทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น และสนุกสนานเมื่อมาโรงเรียน โดยเด็กจะได้เรียนรู้ด้วการเล่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. บุคลากรมีคุณภาพ โรงเรียนมุ่งมั่นที่จะคัดเลือกและพัฒนาครูในโรงเรียนที่มีใจอ่อนโยน รักเด็ก เข้าใจเด็ก มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและผู้ปกครอง และต้องได้ผ่านการอบรมทางการศึกษาปฐมวัย

3. เน้นการประสานสัมพันธ์ โรงเรียนถือว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาเด็ก โรงเรียนจะส่งข่าวสารถึงผู้ปกครองทุกสัปดาห์ มีการเขียนบันทึกพฤติกรรมของเด็กรายงานให้ผู้ปกครองทราบ มีการจัดกิจกรรมต่างๆให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม และการเยี่ยมเยียนที่บ้านของเด็กเมื่อเจ็บป่วย

1.1.3 นโยบายการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล มีนโยบายการจัดการเรียนการสอน ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยยึดแนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และแนวการจัดการประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นหลัก

1.2. ผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนจบการศึกษาปริญญาเอก ด้านการศึกษาประถมศึกษาและปฐมวัยจากสหรัฐอเมริกา หลังจากจบการศึกษาได้กลับมารับราชการที่โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดซึ่งเป็นภูมิภาคเดิมระยะหนึ่งก่อนย้ายมาทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและลาออกจากราชการมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารแผนกอนุบาลของโรงเรียนร่วมฤทัย ตามคำเชิญของเจ้าของโรงเรียนเมื่อเริ่มขยายแผนกอนุบาล และได้ทำความเข้าใจกับเจ้าของโรงเรียนในการทำงาน 4 ข้อ คือ

ก) โรงเรียนจะต้องเป็นโรงเรียนอนุบาลที่จัดการสอนแบบเตรียมความพร้อมไม่ใช้การสอนหนังสือเหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไป

ข) โรงเรียนจะไม่สอนภาษาอังกฤษในระดับอนุบาล เพราะต้องการพัฒนาภาษาแม่ให้เข้มแข็งก่อน

ค) แผนกประถมจะต้องมีครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ดี สำหรับรองรับนักเรียนที่จบชั้นอนุบาล

ง) ผู้บริหารจะมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนสัปดาห์ละเพียง 3 วันเพื่อให้มีโอกาสศึกษาความรู้เพิ่มเติมและบริการวิชาการแก่วงการศึกษาปฐมวัย

จากความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยของเจ้าของโรงเรียน และเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยได้อย่าง

คลังตัว และมีจุดยืนที่ชัดเจนในเรื่องการไม่เร่งสอนอ่านเขียนในระดับอนุบาล เนื่องจากโรงเรียนมีชั้นประถมศึกษาของรับนักเรียนอนุบาลที่สอดคล้องกัน ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอนุบาลเอกชนทั่วไปที่การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงกระแสความกดดันของพ่อแม่ และกระแสการแข่งขันเพื่อสอบเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ยุบชั้นอนุบาล 3 นอกจากนั้นผู้บริหารยังมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ เช่น การเลือกจัดกิจกรรมที่เห็นว่ามีผลดีต่อเด็ก การจัดหาสื่อการเรียนการสอนตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก และสามารถตัดสินใจในการพัฒนาบุคลากร เพื่อที่จะสนับสนุนและส่งเสริมงานด้านวิชาการได้อย่างเต็มที่ เช่น การส่งบุคลากรเข้าอบรมที่ต้องใช้ทุนสนับสนุนสูงมากในแต่ละครั้ง การเชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก มาให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองได้อย่างสม่ำเสมอ

เมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารแผนกอนุบาล ท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการรับราชการในกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะตนจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเจริญก้าวหน้าทางวิชาการจนเป็นที่ยอมรับและเป็นศึกษาดูงานของนักวิชาการ นักการศึกษา ปฐมวัย สถาบันฝึกหัดครู นิสิตนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ บุคลากร และผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลทั้งของรัฐบาลและเอกชน หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น กรมประชาสงเคราะห์ และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ

นอกเหนือจากฐานะของผู้บริหารแผนกอนุบาลแล้ว ท่านยังอยู่ในฐานะนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนผู้ที่มีบทบาทสำคัญในวงการศึกษাপฐมวัย โดยทำงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่ง ในคณะกรรมการปรับปรุงแนวการจัดระดับการสอบการชันอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.)
2. เป็นคณะกรรมการคัดเลือกครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นของมูลนิธิสยาม - คุณหญิง เบญจา แสงมลิ
3. เป็นวิทยากรระดับประเทศที่ให้ความรู้แก่ครูและผู้บริหารด้านการจัดการศึกษাপฐมวัย
4. เป็นที่ปรึกษาและคณะกรรมการที่กำหนดนโยบายของรัฐด้านการจัดการศึกษাপฐมวัย
5. เป็นอาจารย์พิเศษและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษাপฐมวัยให้แก่ นิสิตนักศึกษาปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยต่างๆ

6. เป็นผู้เขียนตำราเรียน เอกสารทางวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัยสำหรับนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยระดับปริญญาโท เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นต้น
7. เป็นกรรมการท่านหนึ่งในคณะกรรมการร่างหลักสูตรของภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยบูรพา
8. เป็นผู้ประสานงานจัดหลักสูตรโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง(การศึกษาปฐมวัย) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
9. เป็นคณะกรรมการของสมาคม ได้แก่ สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมาชิกของมูลนิธิต่างๆ
10. เป็นผู้เขียนบทความเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น นวัตกรรมทางการศึกษา ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และบทความอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย และส่งบทความลงตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น นิตยสารรักลูก และวารสารการศึกษาเอกชน

นอกจากความรู้ความสามารถส่วนตัวแล้วผู้บริหารท่านนี้ยังมีบุคลิกภาพและลักษณะส่วนตัวที่ทำให้หน้าที่การงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ยกย่อง ให้เกียรติและเห็นคุณค่าของผู้ร่วมงาน และตระหนักอยู่เสมอว่าความสำเร็จของงานมาจากความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย เช่น เจ้าของโรงเรียน กล่าวคือเมื่อมีผู้มาศึกษาดูงานแผนกอนุบาลทุกครั้ง ผู้บริหารจะแนะนำให้รู้จักกับเจ้าของโรงเรียนและเชิญเจ้าของโรงเรียนกล่าวต้อนรับคณะศึกษาดูงาน และทุกครั้งผู้บริหารจะเน้นว่าความก้าวหน้าของโรงเรียนเกิดขึ้นได้จากความเข้าใจ ความเสียสละ และความร่วมมือของเจ้าของโรงเรียน ซึ่งช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างตนและเจ้าของโรงเรียน และเป็นการช่วยให้เจ้าของโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการสนับสนุนของตน เพราะได้รับการยอมรับและชื่นชมจากผู้อื่น ดังนั้นจึงให้การสนับสนุนเพิ่มเติมอยู่เสมอ ในส่วนของครู ด้านหน้าที่การงาน ผู้บริหารจะยกย่องให้เกียรติครู โดยการให้อิเกาสครูเป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตน และเน้นถึงความสามารถ ความร่วมมือ ความเสียสละ และความอดทนของครูที่มีส่วนทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน ด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ผู้บริหารปฏิบัติต่อครูทุกคนเหมือนกับเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน และเอื้ออาทรไปถึงครอบครัวของครู ด้วยการให้ความช่วยเหลือครูในทุก ๆ ด้านเมื่อครูเดือดร้อน เป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งพิงทางใจของครู ให้ความยุติธรรมและเอาใจใส่ในสวัสดิการครู พยายามเข้าใจครูเมื่อมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองและครูและหาทางออกที่เหมาะสมและยุติธรรมกับทุกฝ่าย ในส่วนของความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน เช่น ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา และ

บุคลากรอื่น ๆ ได้แก่ นักการภารโรง แม่ครัว คนสวน พนักงานขับรถ ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับตนเอง ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในโอกาสต่าง ๆ เช่น เสนอขอเบี่ยงเลี้ยงพิเศษให้ทุกครั้ง ที่ทำงานล่วงเวลา ชักชวนบุคลากรร่วมทัศนศึกษาประจำปีกับคณะครู ให้เกียรติ เกรงใจ และปลุกฝังให้เด็ก ๆ ให้เกียรติยกย่องด้วยการเรียกตามระดับอาวุโส

2. เป็นผู้ที่สนับสนุนความก้าวหน้าของบุคลากร ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง เช่น สนับสนุนให้เจ้าของโรงเรียนศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านอนุบาล เช่น ศึกษาในโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง(การศึกษาปฐมวัย) ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรและหลักสูตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช ชักชวนไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ เช่น การศึกษาดูงานที่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในด้านการศึกษาปฐมวัย ดังนั้นเจ้าของโรงเรียนจึงเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดีและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย และสามารถปรับใช้ในการบริหารระดับประถมศึกษาให้สามารถรองรับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับอนุบาลได้อย่างสอดคล้องและต่อเนื่องกันในส่วนของครูผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อทางด้านการศึกษาปฐมวัยโดยใช้เวลาหลังเลิกงาน/สอน และเป็นกำลังใจให้ครู จนจบการศึกษาหลายท่าน ในส่วนของครูที่มีความก้าวหน้ามากกว่านั้นผู้บริหารสนับสนุนครูไปตามทางที่ดีกว่าด้วยความเต็มใจและไม่จู้จี้จุกจิก

3. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับบุคคลในหลายสาขาวิชา เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ อาจารย์มหาวิทยาลัย สื่อมวลชน สำนักพิมพ์ บริษัทของเล่น และผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กในองค์กรต่างๆ ผู้บริหารและครูเอกชน ฝ่ายจัดการศึกษาของสังฆมณฑลรวมทั้งบุคลากรของรัฐ

4. เป็นผู้ที่สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น เข้าร่วมการประชุมระดับนานาชาติ เช่น NAEYC, OMEP ฯลฯ ศึกษาดูงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ อิสราเอล ฯลฯ และได้ถ่ายภาพ ชื่อหนังสือตำราทางวิชาการ คู่มือครู และเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งช่วยให้เกิดความคิดในการพัฒนาการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และช่วยขยายโลกทัศน์ให้แก่คณะครูอนุบาล เมื่อกลับมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนและได้นำความรู้และข้อคิด หรือตัวอย่างที่ประทับใจที่ได้รับจากการศึกษาดูงานทั้งใน และต่างประเทศมาถ่ายทอดให้ความรู้ แก่คณะครู สม่่าเสมอ เช่น หลังจากที่ผู้บริหารได้เข้าร่วมโครงการการศึกษานอกสถานที่ ของนิสิตสาขา การศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โครงการเรือเจ้าพระยา) แล้วเห็นประโยชน์จากโครงการนี้จึงได้จัดโครงการศึกษานอกสถานที่สำหรับคณะครูขึ้นเช่นกัน

5. เป็นผู้ที่มีใจติดตามความเคลื่อนไหวของการศึกษาปฐมวัย ทั้งในระดับนานาชาติ และในประเทศอยู่เสมอ เช่น เป็นสมาชิกนิตยสารเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยและเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย อีกทั้งยังเลือกบทความที่เหมาะสมสำหรับครูเพื่อกำหนดให้ครูอ่าน หรือให้ครูใช้เป็นแหล่งอ้างอิงหรือเป็นตัวอย่งกิจกรรมสำหรับครู และศึกษาดูงานจากโรงเรียนในประเทศไทย เช่น โรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา โรงเรียนนานาชาติกรุงเทพ Early Learning Center โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนต่างๆ ทั่วประเทศ

6. เป็นผู้ที่มีฐานะดี และมีสถานภาพโสดจึงสามารถทุ่มเทเวลาทั้งหมดเพื่อการศึกษาได้อย่างเต็มที่ สามารถเข้าศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ และไปอบรม ดูงาน ตามสถานที่ต่างๆ ในหัวข้อที่ตนสนใจได้ทั้งในและต่างประเทศ และซื้อเอกสารตำรา สื่อการสอน คู่มือครู และเก็บเกี่ยวสิ่งที่มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น ภาพถ่ายกิจกรรมของโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงาน และข้อสังเกตที่น่าสนใจต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ตามความสนใจของตนด้วยทุนส่วนตัวในส่วนที่ไม่สามารถขอการสนับสนุนจากโรงเรียนได้

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย อีกทั้งยังมีการศึกษาและทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ในห้องเรียน เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในระดับ " แนวนหน้า " ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ความสำเร็จส่วนนี้มาจากความพร้อมและความร่วมมือของบุคลากรระดับต่างๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานของผู้บริหารแผนกอนุบาล

1.3 ครู

โรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล ประกอบด้วย ครูผู้สอนชั้นอนุบาลทั้งหมด 9 คน ซึ่งผ่านคัดเลือกโดยตรงจากผู้บริหารแผนกอนุบาลด้วยวิธีการทดสอบและทดลองสอนในชั้นเรียน ในกรณีที่ผู้สมัครมีคุณสมบัติไม่ตรงกับสาขาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของโรงเรียนอนุบาลเอกชนทั่วไป ผู้บริหารจะยึดทัศนคติที่ครูมีต่อเด็กเป็นส่วนประกอบสำคัญในการตัดสินใจรับบุคลากรเข้าทำงาน ข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล แสดงไว้ในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครู

ที่	ตำแหน่ง	อายุ	เพศ	สถานภาพ		วุฒิการศึกษาป.ตรี	ประสบการณ์การทำงานที่โรงเรียนนี้	ประสบการณ์การทำงานโรงเรียนอื่น
				โสด	สมรส			
1	ครูประจำ ชั้น อ. 1	31	หญิง	-	บุตร 1	คหกรรมศาสตร์	7	2
2.	ครูคนที่ 2	23	หญิง	/	-	ศึกษาต่อ ป.ตรี	6	-
3	ครูประจำ ชั้น อ.1	45	หญิง		บุตร 2	สังคมศึกษา	5	28
4	ครูคนที่ 2	23	หญิง	/	-	ปฐมวัย	6	2
5	ครูประจำ ชั้น อ. 1	38	หญิง	/	-	ศิลปศึกษา	5	14
6	ครูประจำ ชั้น อ. 2	41	หญิง	-	บุตร 1	สังคมศึกษา	6	18
7	ครูประจำ ชั้น อ. 2	27	หญิง	/	-	ศึกษาพัฒนา ชนบท	5	-
8	ครูประจำ ชั้น อ. 3	36	หญิง	-	บุตร 2	ปฐมวัย	7	3
9	ครูประจำ ชั้น อ. 3	33	หญิง	-	บุตร 2	ปฐมวัย	6	5

ครูได้รับค่าตอบแทนตามวุฒิการศึกษาและได้รับสวัสดิการที่มั่นคง โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาลเช่นเดียวกับข้าราชการ ได้รับเงินพิเศษเมื่อทำงานล่วงเวลา และสามารถเบิกค่าวัสดุอุปกรณ์การสอนในการทำกิจกรรมนอกเหนือจากวัสดุที่โรงเรียนมีให้ เช่น อาหารสดประกอบ การสอนการทำกิจกรรมการทำอาหาร และผู้บริหารจะให้การสนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆที่ครูต้องการอย่างทันท่วงที เช่น การจัดหาอวนจับปลา เมื่อครูต้องการตกแต่งระเบียบทางเดินเป็นห้องทะเล โดยนำผลงานประดิษฐ์ของเด็กมาตกแต่ง หรืออุปกรณ์ไฟฟ้าที่ครูจัดเตรียมมาลำบาก เช่น กระทะไฟฟ้า เครื่องปั่นน้ำผลไม้ เป็นต้น แต่ครูได้รับการขอร้องจากผู้บริหารไม่ให้สอนพิเศษเด็กอนุบาล ซึ่งครูปฏิบัติตามอย่างดี

ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารมีลักษณะของการร่วมมือ และเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เช่น ในขณะที่จัดกิจกรรม เมื่อครูพบสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กจะเล่าให้ผู้บริหารฟัง รวมทั้งเล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อไม่สามารถปฏิบัติ

ตามคำแนะนำได้ ครูสามารถปรึกษาปัญหาทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวกับผู้บริหารได้อย่างไว้วางใจตลอดเวลา การสื่อสารระหว่างครูและผู้บริหารมีลักษณะของการสื่อสารสองทาง คณะครูมีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของผู้บริหารอย่างมาก และพยายามทำตามนโยบายของผู้บริหารอย่างดีที่สุด และมีความสัมพันธ์ทางใจกัน เช่น เมื่อผู้บริหารไปต่างประเทศจะต้องหาของฝากมาให้ครูเสมอ

ด้านการพัฒนาบุคลากร ครูผู้สอนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี โดยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ซึ่งหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปฐมวัยจัดขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ และฟังการบรรยายของวิทยากรที่มาให้การอบรมแก่คณะครูที่โรงเรียน นอกจากนั้นมีการทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนต่าง ๆ นอกจากเหนือจากการนิเทศภายในของผู้บริหาร หัวข้อการอบรมและการศึกษาดูงานของครูภายในปีการศึกษา 2538-2539 แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 4 หัวข้อการอบรมและการศึกษาดูงานที่ครูได้รับในปีการศึกษา 2538-2539

วัน/เดือน/ปี	หัวข้อการอบรม	วิทยากร
8-9 พ.ค. 2358	การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาภาษาแบบ Whole Language สำหรับเด็กอนุบาล	คณะวิทยากรของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหน่วยงานด้านการศึกษา
28-29 พ.ค. 2538	การสัมมนาเรื่อง สื่อเพื่อพัฒนาเด็กไทยวัยเรียนรู้ในหัวข้อ - มาเข้าใจภาษาถิ่นเถอะ - ศิลปะแบบร่วมมือ	อาจารย์จากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช
20 มิ.ย. 2538	บริษัทอมรินทร์พับลิชชิง จัดการบรรยาย เรื่อง สร้างนิสัยรักการอ่านเริ่มที่ภาพหรือพยัญชนะ ที่ห้องประชุมคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	วิทยากรจากประเทศญี่ปุ่น
16-17 มิ.ย. 2538	สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์จัดการอบรมเรื่อง ทักษะการเรียนรู้จากหน่วยการสอน	วิทยากรจากสถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกา

ตารางที่ 4 หัวข้อการอบรมและการศึกษาดูงานที่ครูได้รับในปีการศึกษา 2538-2539 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	หัวข้อการอบรม	วิทยากร
22 ก.ค. 2538	บริษัทซันชายน์ (Sunshine) จัดการบรรยายเรื่อง แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติและแนะนำ หนังสือเด็กที่บริษัทผลิตขึ้น	วิทยากรจากบริษัทซันชายน์
4-6 ต.ค. 2538	การประชุมเรื่อง บทบาทของโรงเรียนนานาชาติใน สังคมไทย และการดูงานที่โรงเรียนนานาชาติ บางกอกพัฒนา	คณะผู้บริหารและครูโรงเรียน นานาชาติในประเทศไทย
12 พ.ย. 2538	ศึกษาดูงาน การทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบ ธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัว หนังสือและหนังสือ ของเด็กวัยอนุบาล ที่สถาบัน ราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย	นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษา ปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11-13 ธ.ค. 2538	ชมรมไทยอิสราเอล จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Whole Language การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมของเด็กเล็ก	วิทยากรจากศูนย์ฝึกอบรมนานาชาติ โกลดาแมร์ เมาร์ท คาร์เมล จาก ประเทศอิสราเอล
15 ธ.ค. 2538	การอบรมเรื่อง ศิลปะแบบร่วมมือ ที่โรงเรียน ยอแซฟอุปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม	อาจารย์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย- ธรรมาธิราช
19-20 ธ.ค. 2538	การศึกษานอกสถานที่ กับ โครงการเรือเจ้าพระยา ร่วมกับนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อาจารย์เจ้าของวิชา วิทยากรรับเชิญ และคณะวิทยากรของโครงการเรือ เจ้าพระยา
2 ก.พ. 2538	ศึกษาดูงานตามแนว Reggio Approach	ผู้บริหาร "Early Learning Center"
16 ก.พ. 2538	การศึกษานอกสถานที่ กับ โครงการเรือเจ้าพระยา ครั้งที่ 2	คณะวิทยากรโครงการเรือเจ้าพระยา
4 ก.ย.-31 พ.ย. 2538	นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การ พัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อ ส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ที่ โรงเรียนเกษมพิทยา แผนกอนุบาล และมีครูใน โรงเรียนเข้าร่วมโครงการด้วย	นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษา ปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9-10 พ.ย. 2539	การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Young Children with Reading Difficulties จัดโดยมูลนิธิชมรมไทย- อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพ- รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลและ อาจารย์จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่ไปเข้ารับการอบรม และดูงาน ที่อิสราเอล

ตารางที่ 4 หัวข้อการอบรมและการศึกษาดูงานที่ครูได้รับในปีการศึกษา 2538-2539 (ต่อ)

วันเดือนปี	หัวข้อการอบรม	วิทยากร
27 ม.ค. - 14 ก.พ. 2540	การอบรมเรื่องกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม Whole Language สำหรับเด็ก	คณะวิทยากรจากศูนย์ฝึกอบรม นานาชาติโกลดาแมร์ เมท์ คาร์เมล ประเทศอิสราเอล

เนื่องจากโรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล เป็นโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการ คณะครูรู้สึกภูมิใจและพอใจที่ตนเองได้ทำงานที่โรงเรียนนี้ เนื่องจากมีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เร่งเด็ก และสบายใจในการทำงานกับผู้บริหาร รู้สึกว่าตนเองมีความรู้ใหม่อยู่เสมอ นอกจากนั้นยังมีความคุ้นเคยกับนักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักวิจัยจนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งปรึกษาปัญหาและข้อสงสัยต่างๆ ได้

ในด้านการสอน ครูใช้นวัตกรรมใหม่ในการสอน และรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเกี่ยวกับการสอนแบบใหม่และมีความความตื่นตัวต่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จากการศึกษาที่โรงเรียน มีนโยบายเปิดกว้างต่อการรับนวัตกรรมและยินดีให้ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่ทดลองวิจัยต่างๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูอนุบาลของโรงเรียนร่วมฤทัย เป็นครูเอกชนที่มีประสบการณ์การสอนหลายปีทั้งด้านการสอนแบบอ่านเขียน และการสอนแบบเตรียมความพร้อม เมื่อแรกเริ่มอาจมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับสายงาน แต่ได้มีการพัฒนาตนเองจนกระทั่งมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี และเชื่อมั่นว่าการเร่งสอนอ่านเขียนในวัยอนุบาลไม่เกิดผลดีต่อเด็ก มีความมั่นคงในด้านอาชีพ และรับรู้ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาได้รวดเร็ว และพัฒนาตนเองไปถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่

1.4 เด็ก

โรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล จัดการศึกษา 3 ระดับชั้นคือชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 ขวบ) เด็กชั้นอนุบาล 2 (อายุ 4 ขวบ) และเด็กชั้นอนุบาล 3 (อายุ 5 ขวบ) โดยที่แต่ละชั้นเรียนมีเด็กจำนวนไม่เกิน 20 คน

เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ใกล้โรงเรียน เมื่อเด็กนักเรียนจบชั้นอนุบาล 3 ส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในแผนกประถมของโรงเรียน มีเด็กบางส่วนที่ย้ายไปศึกษาต่อที่โรงเรียนอื่นหรือสอบเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนอื่น

เด็กนักเรียนมีทั้งเด็กปกติ และเด็กพิเศษเรียนร่วม เช่น เด็กออทิสติก เด็กที่มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง ซึ่งส่วนมากผู้ปกครองเลือกส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนที่โรงเรียนนี้ตามคำแนะนำของแพทย์หรือผู้ปกครองของเด็กพิเศษที่เรียนอยู่ในโรงเรียน เด็กมาโรงเรียน ด้วยการรับ-ส่งของผู้ปกครอง

และใช้บริการรถรับ-ส่งของโรงเรียนเด็กนักเรียนมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีมารยาทดีกล้าแสดงออก ช่างซักถาม และช่วยเหลือตนเองได้ดี

เด็กๆมีความสัมพันธ์กับผู้บริหารและครูอย่างสนิทสนมและไว้วางใจ โดยเด็กๆ เรียกผู้บริหารว่า ป้า... และมีการทำของขวัญวันเกิดให้ผู้บริหาร ซึ่งเป็นผลงานของเด็กๆ เป็นประจำทุกปี ในสวน ของครู เด็กเรียกครูว่า ครู...

1.5 ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเด็กอนุบาลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง จนถึงฐานะดี มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาถึงปริญญาโท และหลากหลายสาขาอาชีพ

ผู้ปกครองส่งลูกเข้าโรงเรียนด้วยเหตุผลต่างๆ กันดังนี้คือ 1) มีที่อยู่อาศัยในละแวกโรงเรียน 2) ศรัทธาในแนวคิดและการดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเชื่อมั่นและศรัทธาผู้บริหารโรงเรียน 3) ต้องการวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของเด็ก โดยได้รับคำแนะนำจากแพทย์หรือจากผู้ปกครองของเด็กพิเศษที่เรียนในโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า ผู้ปกครองบางส่วนเข้าใจนโยบายการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และมีพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาเด็กทุกๆ ด้าน

ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสนใจและให้ความสำคัญแก่ผู้ปกครองเป็นอย่างมาก และมีนโยบายที่ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาเด็ก ในโอกาสต่างๆ เสมอ เช่น

1) ก่อนเข้าเรียนผู้ปกครองจะได้เข้าร่วมการประชุมปฐมนิเทศผู้ปกครองที่ทางโรงเรียน จัดขึ้นในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อรับฟังการชี้แจงนโยบายการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน จากผู้บริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กในทุกด้าน และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนตลอดจนได้รับความรู้ในการฟังบรรยายและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กจากวิทยากรรับเชิญ เช่น แพทย์ นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็ก เพื่อให้เชื่อมั่นต่อทิศทางในการพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง และเพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการพัฒนาเด็กกับโรงเรียน ทำให้เข้าใจบทบาทของตนเองในการทำงานร่วมกับโรงเรียนทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี

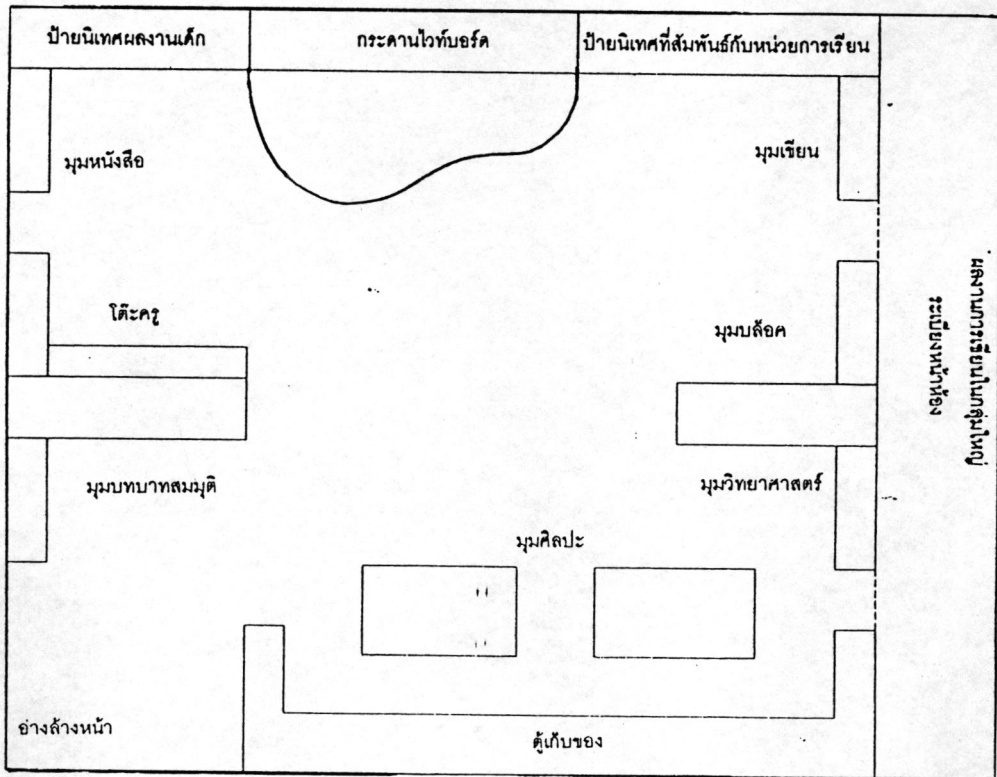
แม้ว่าผู้ปกครองจะได้รับความรู้จากทางโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแล้ว แต่มีผู้ปกครองบางส่วนที่คาดหวังให้โรงเรียนสอนอ่านเขียนให้กับเด็กตามกระแสการแข่งขันของสังคม

2) ระหว่างที่เด็กเรียนผู้ปกครองจะได้รับความรู้จากทางโรงเรียนด้วยวิธีการต่างๆ คือ

1.6 การจัดการเรียนการสอนและการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

แผนกอนุบาล จัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ โดยเด็กชั้นอนุบาล 1 มีอายุ 3-4 ปี เด็กชั้นอนุบาล 2 มีอายุ 4-5 ปี และเด็กชั้นอนุบาล 3 มีอายุ 5-6 ปี แต่ละห้องมีเด็กจำนวนไม่เกิน 20 คนโดยมีครูประจำชั้นห้องเรียนละ 1 คน ยกเว้นชั้นอนุบาล1 จัดให้มีครูประจำชั้น 2 คน

การจัดห้องเรียนแต่ละห้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมตามหลักการจัดการศึกษา ปฐมวัย ห้องเรียนแต่ละห้องมีขนาด 7 X 9 เมตร และแบ่งพื้นที่ภายในห้องออกเป็นสวนต่าง ๆ เหมือนกันคือ พื้นที่เก็บของใช้ส่วนตัว พื้นที่ทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ พื้นที่ทำกิจกรรมกลุ่มย่อย และพื้นที่ทำกิจกรรมรายบุคคล ซึ่งจัดเป็นมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และมุมเขียน ดังภาพ

มุมประสบการณ์ ประกอบด้วยอุปกรณ์ และสื่อในการเรียนรู้ ดังนี้

มุมหนังสือ ประกอบด้วย ชั้นวางหนังสือที่แสดงให้เห็นรูปเล่ม และหน้าปก มีหนังสือมากมายหลายชนิด ได้แก่ หนังสือนิทานคลาสสิก หนังสือนิทานที่สอดคล้องหน่วยการเรียนรู้ บางหน่วย หนังสือสารคดี(วงจรรชีวิตสัตว์) หนังสือนิทานเล่มใหญ่(Big Book) นิตยสารสำหรับเด็ก และอื่น ๆ

มุมบล็อก ประกอบด้วย บล็อกไม้ขนาดใหญ่ จัดเรียงตามรูปร่าง เป็นจำนวนมาก และอุปกรณ์ประกอบ เช่น เครื่องหมายจราจร ตึกตาสัตว์จำลอง

มุมบทบาทสมมติ ประกอบด้วยของเล่นต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า ชุดเครื่องครัว โต๊ะเครื่องแป้ง เป็นต้น

มุมศิลปะ ประกอบด้วย ขาหยั่งสำหรับวาดรูป ขวดสีน้ำ 3 สี คือ สีแดง เหลือง น้ำเงิน กระดาษ พู่กัน และอุปกรณ์ศิลปะอื่น ๆ เช่น สีเทียน แป้งโดว์ เป็นต้น

มุมวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย แวนชยาย โปสเตอร์รูปการเจริญเติบโตของสัตว์ ตาขัง สายวัด ตึกตาสัตว์จำลอง เป็นต้น

มุมเขียน ประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเขียน เช่น ดินสอ ปากกาเมจิก สีต่างๆ ตรายาง ยางลบ ไม้บรรทัด คลิปหนีบกระดาษ ที่เย็บกระดาษ กระดาษ แผนภูมิพยัญชนะไทย

เนื้อหาในการจัดกิจกรรมยึดตามหน่วยการเรียนรู้ของแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในชั้นอนุบาล และยึดเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ชั้นอนุบาล ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในชั้นอนุบาล 2 และ 3 โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเวลาที่สอนในบางหน่วยเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง หน่วยการเรียนรู้ที่ครูยึดเป็นหลัก มีดังนี้

ตารางที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ของภาคเรียนที่ 1 ตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1			
ลำดับที่	ชั้นอนุบาล 1(สข.)	ชั้นอนุบาล 2(สปช.)	ชั้นอนุบาล 3(สปช.)
1	ลำดับที่เมื่อลูกรักไปโรงเรียน	ลำดับที่เมื่อลูกรักไปโรงเรียน	ลำดับที่เมื่อลูกรักไปโรงเรียน
2	ปฐมนิเทศ	ปฐมนิเทศ	ปฐมนิเทศ
3	มาโรงเรียนกันเถอะ	หนูน้อยน่ารัก	ร่างกายของฉัน
4	ห้องเรียนของเรา	ของเล่นของใช้	ประสาทมัสต์
5	โรงเรียนของเรา	กินอย่างมีคุณค่า	หนูทำได้
6	คุณครูผู้ใกล้ชิด	ผักสดสะอาด	อาหารดีมีประโยชน์
7	ตัวฉัน	เนื้อนุ่มไข่	ไข่
8	มาตีมนมกันเถอะ	ข้าว	ผลไม้
9	ไปห้องน้ำกันเถอะ	ผลไม้	บ้าน

ตารางที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ของภาคเรียนที่ 1 ตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1			
สัปดาห์ที่	อนุบาล 1(สข.)	อนุบาล 2(สปข.)	อนุบาล 3(สปข.)
10	กินนอนเล่นเป็นเวลา	กล้วย	ของเล่นของใช้
11	เราอยู่ร่วมกัน	ฝน	ปลอดภัยไว้ก่อน
12	ของเล่นแสนรัก	บ้าน	ฝนจำ
13	เครื่องเล่นแสนรัก	ครอบครัวแสนสุข	สัตว์บก-สัตว์น้ำ
14	วันแม่	วันแม่	วันแม่
15	มารยาทงามยาม รับประทานอาหาร	วิทยาศาสตร์น่ารู้	ข้าว
16	หนูน้อยเล่าเรื่อง	ประสาทมัสต์	ผีเสื้อ
17	ฝนจำ	สัตว์น่ารัก	คณิตศาสตร์แสนสนุก
18	สัตว์น้ำ	ผีเสื้อ	แม่เหล็ก
19	วาจน่าฟัง	นก	คมนาคม
20	การอยู่ในสังคมด้วย ความสุข	แมงมุม	การสื่อสาร
21	ทบทวน	ทบทวน	ทบทวน

ตารางที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ของภาคเรียนที่ 2 ตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2			
สัปดาห์ที่	อนุบาล 1(สข.)	อนุบาล 2(สปข.)	อนุบาล 3(สปข.)
1	ร่างกายของเรา	เมืองไทยที่รัก	ต้นไม้ที่รัก
2	ลอยกระทง	น้ำ (ลอยกระทง)	ลอยกระทง
3	อยู่ดีมีสุข	ตาวิเศษ	อากาศ
4	คมนาคม	โลกสวยด้วยมือเรา	ตาวิเศษ
5	สดสวยด้วยธรรมชาติ	ต้นไม้ที่รัก	วิทยาศาสตร์น่ารู้
6	วันพ่อ	วันพ่อ	วันพ่อ
7	รักกันไว้เถอะ	ไม้ดอกไม้ประดับ	โลกสวยด้วยมือเรา
8	วงกลม	ชุมชนของเราคนดีมีประโยชน์	พลังงาน
9	สวัสดีปีใหม่	สวัสดีปีใหม่	สวัสดีปีใหม่
10	ฉันรักฤดูหนาว	ฉันรักฤดูหนาว	ฉันรักฤดูหนาว

ตารางที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ของภาคเรียนที่ 2 ตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ(ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2			
สัปดาห์ที่	อนุบาล 1(สข.)	อนุบาล 2(สพข.)	อนุบาล 3(สพข.)
11	วันเด็ก วันครู	วันเด็ก วันครู	วันเด็ก วันครู
12	สีแสนสวย	ยานพาหนะ ปลอดภัยไว้ก่อน	แมลง
13	ดาวพิเศษ	เครื่องมือ เครื่องจักร	มะพร้าว
14	สัตว์น่ารัก	พลังงาน	กลางวัน กลางคืน
15	อาหารดีมีประโยชน์	อากาศ	เครื่องมือ เครื่องจักร
16	บ้านที่รัก	กลางวัน กลางคืน	คนดีมีประโยชน์ชุมชนของเรา
17	ธรรมชาติที่รัก	ฤดูร้อน	ฤดูร้อน
18	สวัสดิศึกษา ฤดูร้อน	ทบทวน	ทบทวน

การจัดกิจกรรมประจำวันของครูแต่ละห้องเรียน จัดโดยยึดหลักดังนี้

07.30 - 08.45 น. รับเด็ก สันทนาการพูดคุยกับเด็ก และดูแลเด็กขณะเล่นอยู่ในสนาม

08.45 - 09.00 น. เข้าแถว เคารพธงชาติ กายบริหาร

09.00 - 09.10 น. สำรวจการมาโรงเรียนของเด็ก ตื่นนม เข้าห้องน้ำ

09.10 - 09.30 น. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

09.30 - 09.50 น. กิจกรรมในวงกลม

09.50 - 10.50 น. กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม

10.50 - 11.10 น. กิจกรรมเล่นกลางแจ้ง

11.10 - 12.15 น. รับประทานอาหารกลางวัน อาบน้ำ

12.15 - 14.00 น. นอนพักผ่อน ตื่นนอน เข้าห้องน้ำ ล้างหน้า

14.00 - 14.20 น. รับประทานอาหารว่าง

14.20 - 14.45 น. เกมการศึกษา

14.45 - 15.00 น. รอผู้ปกครองมารับ ชมวิดีโอทัศน์ หรือกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ

การจัดกิจกรรมการสอนของครู ยึดกิจกรรมตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการ
ศึกษา โดยมีกรอบเวลาในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม ในส่วนของกิจกรรม

พลศึกษา ครูจะสอนโดยเด็กๆจะแต่งชุดพลมาโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเล่นเกม กลางแจ้ง

จากการที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการสอนแบบไม่มีส่วนร่วมในระยะ 4 เดือนแรกของการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเน้นการจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 6 กิจกรรม แต่การสอนของครูในชั้นเรียนจริงไม่สามารถทำครบทุกกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมที่ครูจัด เด็กต้องการเวลาในการทำกิจกรรมนาน เมื่อครูพบว่าเด็กยังสนใจและสนุกกับกิจกรรมที่กำลังทำอยู่ ครูจะปล่อยให้เด็กทำต่อไปเรื่อยๆ เพราะเชื่อว่าเด็กกำลังอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกประการหนึ่งคือ การที่โรงเรียนรับนวัตกรรมใหม่จากงานวิจัยมาใช้ในชั้นเรียน เช่น กระบวนการวางแผน ปฏิบัติ และ ทบทวน และการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยทำกิจกรรมสำรวจเด็ก เขียนป้าย ประกาศ เขียนร่วมกัน จึงทำให้ต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมส่วนนี้มาก

1.7 การนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในโรงเรียน

ปลายภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2537 หลังจากสิ้นสุดการทดลองเกี่ยวกับ กระบวนการเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของนิสิตที่ทำวิจัยที่โรงเรียนแล้ว ครูประจำชั้นอนุบาล 3/2 ซึ่งเป็นครูในห้องเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เห็นกระบวนการสอน และครู ประจำชั้นอนุบาล 2/2 ซึ่งสนใจและนำกิจกรรมที่จัดขึ้นในมุมบทบาทสมมติของห้องทดลองมาจัด ให้กับเด็กที่ห้องเรียนของตน ได้นำความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบ ธรรมชาติที่ตนเองได้รับมาปรับใช้ในห้องเรียน ดังนี้

ก) การนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในห้องเรียนของครูประจำชั้นอนุบาล 3/2 (ครูนิค)

หลังจากสิ้นสุดการทดลองของงานวิจัย ครูนิคได้นำประสบการณ์และความรู้ เกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. กิจกรรมการเขียนอธิบายภาพที่เด็กวาดในกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม กล่าวคือ เมื่อเด็กวาดภาพเสร็จแล้ว เด็กจะนำภาพที่วาดมาให้ครูเขียนคำบรรยายภาพ ครูจะเขียน ตามคำบอกของเด็ก โดยให้เด็กยืนอยู่ด้านซ้ายมือของครู และเขียนอย่างช้าๆ ให้เด็กเห็นวิธีการ เขียนตัวอักษร ด้วยสีลามือที่ถูกต้อง โดยที่ครูจะเขียนไปพูดไปตามคำที่เด็กบอก เมื่อเขียนจบครูจะ ให้เด็กชี้คำ/ข้อความ ขณะที่อ่านทวนคำ/ข้อความที่เด็กบอกให้ครูเขียนอีกครั้ง ในการเขียน บรรยายภาพนั้นในระยะแรกที่เด็กยังเขียนเองไม่ได้ ครูจะช่วยเขียน แต่ถ้าเด็กอยากเขียนเองหรือ สามารถเขียนเองได้ครูก็จะสนับสนุนให้เด็กเขียนเอง โดยครูจะเขียนคำที่เด็กต้องการให้เด็กดูใน แผ่นกระดาษเล็กๆ แล้วให้เด็กนำไปดูเป็นแบบอย่างเพื่อเขียนเองต่อไป คำที่เด็กใช้บ่อยๆ ครูจะ

เขียนบนบัตรคำ และไปติดไว้เป็นหมวดหมู่บนต้นไม้ซึ่งเด็กสามารถมาค้นหาคำนั้นภายหลังอีกได้ ต้นไม้บัตรคำนี้จึงเปรียบเสมือนพจนานุกรมคำที่เด็กในห้องช่วยกันทำขึ้น

2. กิจกรรมการเขียนป้ายประกาศ คำเตือน คำขวัญ กิจกรรมนี้จะจัดขึ้นเมื่อโอกาสและสถานการณ์ในห้องเอื้ออำนวย เช่น เมื่อมีเด็กวิ่งในห้องแล้วหกล้ม ครูจะใช้ป้ายจากสถานการณ์นี้ชักชวนเด็กๆช่วยกันเขียนคำเตือนเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก ตัวอย่างคำเตือนที่ครูและเด็กช่วยกันคิดได้แก่ ห้ามวิ่งเล่นในห้องเรียน

3. กิจกรรมการเซ็นชื่อมาโรงเรียนในตอนเช้า กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ชักชวนให้เด็กเขียนโดยใช้คำที่เด็กคุ้นเคยมากที่สุด นั่นคือชื่อของตนเอง โดยครูจะเตรียมใบเซ็นชื่อ มาวางไว้บนโต๊ะที่มุมเขียน เพื่อให้เด็กที่มาถึงห้องเรียนแล้วเขียนชื่อของตนเองในใบเซ็นชื่อ หลังจากนั้นก่อนเริ่มเรียนกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะครูจะนำใบเซ็นชื่อมาพูดคุยกับเด็กๆ และทำการสำรวจเด็กมาโรงเรียนอีกครั้ง โดยเขียนจำนวนเด็กทั้งหมดที่มาโรงเรียน จำนวนเด็กผู้หญิงที่มาโรงเรียน จำนวนเด็กผู้ชายที่มาโรงเรียนบนกระดานหน้าชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้เขียนเองทั้งหมดในตอนแรกและให้เด็กมีส่วนร่วมในการเขียนหรือวาดรูป และขณะที่ครูเขียนเด็กมักชอบเล่นทายเสียงตัวอักษรที่ครูเขียน ทำให้ครูสามารถที่จะสอดแทรกการสอนให้เด็กเชื่อมโยงเสียงกับรูปตัวอักษรได้ เช่น เมื่อครูถามเด็กว่า "นักเรียนมา คำว่า มา เด็กๆทายซิมีตัวอะไรคะ" ครูจะพยายามพูดออกเสียงซ้ำๆ ชัดๆ ให้เด็กฟังเสียงและดูปากขณะพูดว่า "มา (มะ-มา)"

4. กิจกรรมการเขียนโดยใช้ชื่อสมัครเข้าทำกิจกรรม เช่น การเขียนชื่อตนเองเพื่ออาสาสมัครจัดเตรียมโต๊ะอาหาร เก็บห้อง เป็นต้น

ข) การนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในห้องเรียนของครูประจำชั้น
อนุบาล 2/2 (ครูน้อย)

ขณะที่กำลังดำเนินการทดลอง ครูน้อยมาคุยกับครูนิลและซักถามถึงวิธีการจัดกิจกรรมในห้องทดลองที่ครูน้อยสนใจ และได้้นำจัดกิจกรรมที่เห็นที่ครูคิดว่าสามารถนำไปใช้ในชั้นอนุบาล 2 ได้ไปจัดที่ห้องเรียนของตน ดังนี้

1. กิจกรรมการเขียนอธิบายภาพที่เด็กวาดในกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม โดยครูจะเขียนคำ/ข้อความตามคำบอกของเด็ก

2. กิจกรรมการจัดสถานการณ์สมมติเป็นร้านขายผลไม้ในมุมบทบาทสมมติ ครูน้อยเห็นห้องทดลองจัดมุมบทบาทสมมติเป็นร้านขายผลไม้ มีการตั้งชื่อร้าน และเล่นขายผลไม้จริงซึ่งเด็กสนุกสนานมาก ทำให้ครูน้อยเกิดความคิดที่จะนำไปใช้ในชั้นอนุบาล 2

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

จากการศึกษาเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยจะแยกเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาวิธีการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และด้านลักษณะการรับนวัตกรรม แต่ละด้านจะแบ่งเป็น 2 ระยะ โดยแยกเสนอเป็นรายกรณี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1

2.1.1 ด้านการแสวงหาวิธีการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1) ครูนิค

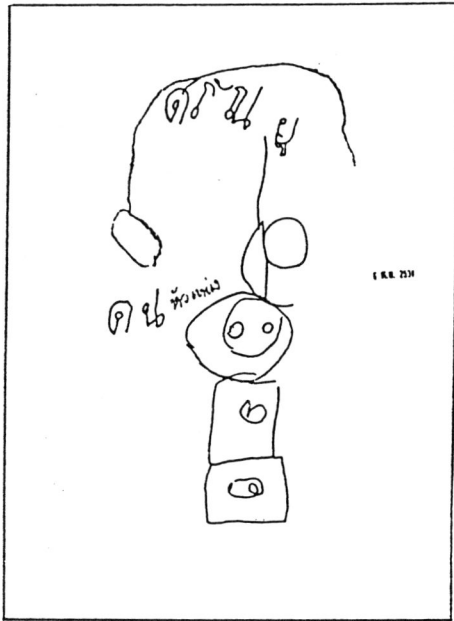
1.1.1) การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นลักษณะการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ที่เน้นการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมโดยสอดแทรกการจัดกิจกรรมที่ใช้หลักการตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การจัดกิจกรรมการสอนยึดเนื้อหาตามหน่วยที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

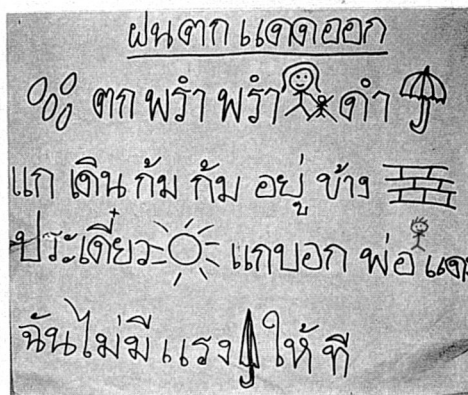
ประสาทสัมผัส - ทางลิ้น		
รสหวาน	การชิมรส	
	รสเปรี้ยว	รสเค็ม
1	2	3
น้ำหวาน	น้ำมะนาว	น้ำเกลือ
5	3	8
ไม่พบรสชาติ มีรสขม	เพราะ เสรี้ยวหรือขมทั้ง	มีรสเค็ม เค็ม มีรสขม

ตัวอย่างที่ 1 การจัดกิจกรรมการชิมรส ขณะเรียนเนื้อหาในกิจกรรมวงกลม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการภาษากับการสอนเรื่องจำนวน การสื่อจำนวนเป็นตัวเลข และกราฟแท่ง ให้เข้ากับเนื้อหาในหน่วยประสาทสัมผัส

การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครู เน้นที่การสอดแทรก การเขียนและการอ่านจากสิ่งที่เขียน ในกิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม ได้แก่ การเขียนอธิบายภาพที่เด็กวาด การเขียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาตามหน่วย การเขียนเนื้อเพลง คำคล้องจอง และการเขียนป้ายประกาศ

ตัวอย่างที่ 2 การเขียนอธิบายภาพที่เด็กวาดในกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม
ด.ช. ศรีบุญ วาดรูปคน และเขียนคำว่า 'คน' และ 'ศรีบุญ' แล้วนำมาให้ครูเขียนคำบรรยายเพิ่มเติมว่า 'หัวหน่ง'

ตัวอย่างที่ 3 การเขียนคำคล้องจองประกอบการเคลื่อนไหว ครูนำคำคล้องจองประกอบการเคลื่อนไหวที่เด็กๆมักท่องมาชี้ให้เด็กดูขณะท่อง การเขียนคำคล้องจอง 'ฝนตกแดดออก' ครูใช้ภาพและสัญลักษณ์ประกอบการเขียน เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายจากสัญลักษณ์ที่ตนรู้จัก ในขณะที่เดียวกันเด็กได้เรียนรู้ว่า ความหมายเดียวกันสามารถสื่อได้ด้วยสัญลักษณ์หลายแบบ

ตัวอย่างที่ 4 การเขียนชื่อหนังสือในมุมหนังสือ ครูเขียนชื่อหนังสือในมุมหนังสือที่จัดวางบนชั้น เพื่อให้เด็กนำหนังสือกลับมาวางบนชั้นได้ถูกต้อง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้อ่านชื่อหนังสืออย่างมีความมุ่งหมายในการใช้จริง

รูปภาพ	ชื่อผลไม้	ชื่อคนนำผลไม้มา
	เงาะ	ครูพา อารี นอ ฉันทวี พิชญ์พิศ วิชาญ
	กล้วย	ศรดา สพ.กิดดิ้ง
	ฝรั่ง	ศรดา
	มังคุด	อ. อาริ นอ
	ส้ม	ครูพา อารี นอ ฉันทวี พิชญ์พิศ วิชาญ

ตัวอย่างที่ 5 การเขียนที่สัมพันธ์กับกิจกรรมในวงกลม ครูเขียนตารางภาพผลไม้ และให้เด็กอาสาผลไม้แต่ละชนิดมาเขียนชื่อของตนเองลงในตารางผลไม้ เพื่อนำผลไม้มาเรียนในกิจกรรมวงกลม และเล่นในมุมบทบาทสมมติที่โรงเรียน

ตัวอย่างที่ 6 การเขียนป้ายประกาศ เพื่อบอกกล่าวให้ผู้อื่นทราบว่า "พรุ่งนี้ วันที่ 26 มีคุณครูมา เยี่ยมเด็กเด็ก" ข้อความที่ครูเขียนมาจากความคิดของเด็กและครู ในขณะที่เขียน ครูให้เด็กมีส่วนร่วมในการวาดภาพ

1.1.2) การประยุกต์โดยการเสนอกิจกรรมและสื่อให้เด็กตอบสนอง

เมื่อเรียนในหน่วยผีเสื้อ หลังจากที่ครูสอนเรื่องผีเสื้อจากหนังสือวงจรชีวิตของผีเสื้อแล้ว ครูเตรียมกระดาษสีที่ตัดเป็นรูปผีเสื้อไว้ให้เด็ก ๆ ที่สนใจอยากเขียนเรื่องราวและความรู้สึกเกี่ยวกับผีเสื้อ แต่เด็กไม่สนใจทำกิจกรรมเลย จากข้อสังเกตนี้ทำให้ครูนึกถึงว่า ต้องการคำแนะนำในการจัดกิจกรรมที่จะทำให้เด็กสนใจและตอบสนอง เมื่ออยู่ในการประชุม ครูจึงถามผู้บริหารว่า

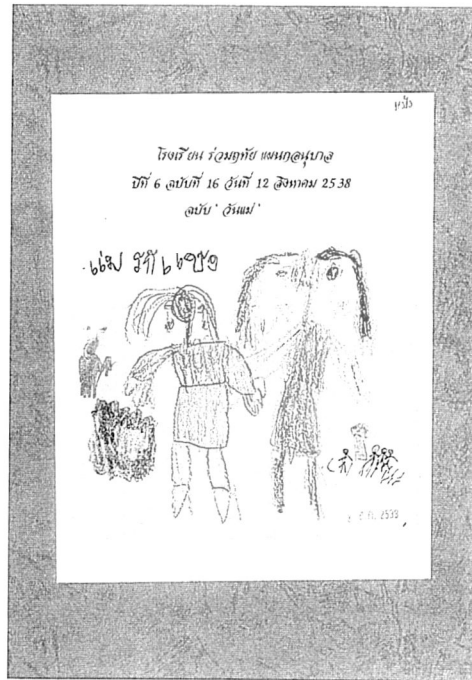
"ทำอย่างไรดี เด็กไม่เข้ามมเขียน"

คำถามดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงวิธีการสอนของครูที่เป็นผู้ริเริ่ม และมุ่งเน้นให้เด็กตอบสนองกิจกรรมที่ครูกำหนด

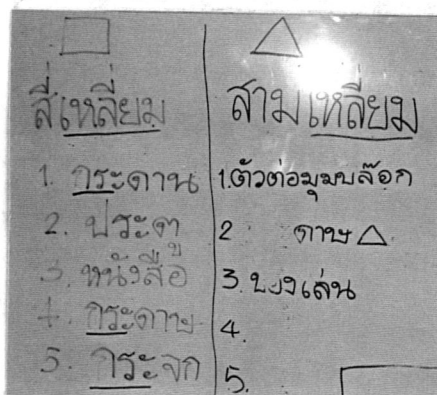
1.2) การส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็ก

1.2.1) การจัดกิจกรรมการเขียนเน้นที่การถ่ายทอดความคิดโดยใช้ภาษาเขียนอย่างมีความมุ่งหมายในการใช้จริง

การจัดกิจกรรมการเขียนเน้นที่การถ่ายทอดความคิดโดยใช้ภาษาเขียนอย่างมีความมุ่งหมายในการใช้จริง มีการสอนความรู้เรื่องความหมายของเสียง และรูปอักษรที่อยู่ในบริบทของการใช้จริงภายหลังจากการถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาเขียนไปแล้ว ระหว่างกระบวนการเขียนของครูมีทั้งการใช้ภาพและสัญลักษณ์ประกอบการเขียน

ตัวอย่างที่ 7 การใช้ภาษาเขียนอย่างมีความมุ่งหมายในการใช้จริง เนื่องในโอกาสวันแม่ ครูชักชวนเด็กๆ วาดรูปและเขียนเกี่ยวกับคุณแม่ เพื่อที่จะนำมาทำหน้าปกจุลสารฉบับวันแม่ แล้วให้เด็กๆ มอบเป็นของขวัญให้คุณแม่ของตน กิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการสอนของครูที่เด็กได้ใช้ภาษาอย่างมีความมุ่งหมายจริง และการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคล

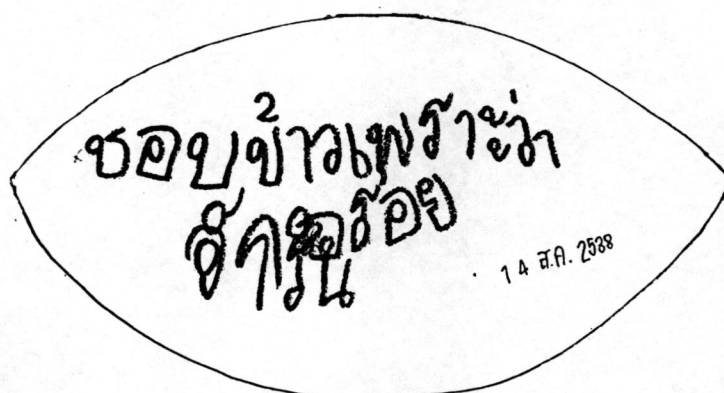
ตัวอย่างที่ 8 การสอนเรื่องความหมายของเสียงและรูปอักษรโดยใช้ประโยชน์จากการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนของเด็ก เมื่อเรียนหน่วยคณิตศาสตร์แสนสนุก ครูชักชวนให้เด็กบอกลักษณะของต่างๆ ที่เด็กพบเห็นที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยมและสามเหลี่ยม หลังจากที่คุณครูเขียนบันทึกสิ่งที่เด็กบอกแล้ว เด็กบางคนตั้งข้อสังเกตคำหรือข้อความที่เหมือนกันในข้อความที่เพื่อนๆ ช่วยกันบอก เด็กๆ เรียนรู้ว่า คำว่า 'เหลี่ยม' และ 'กระจ่าง' มีการออกเสียงและการใช้รูปอักษรที่ซ้ำกัน การจัดกิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นวิธีการสอนเรื่องเสียงและรูปอักษรที่อยู่ในบริบทที่มีความหมาย โดยไม่เสียโอกาสในการคิดและถ่ายทอดความหมายของสิ่งที่คิดเป็นภาษาเขียนซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนภาษา

ตัวอย่างที่ 9 การใช้ภาพกับสัญลักษณ์ประกอบการเขียน เมื่อสอนในหน่วยบ้าน ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆที่อยู่ในครอบครัวด้วยการเขียนเป็นแผนภูมิ 'คนในบ้านฉัน' ซึ่งมีการใช้ภาษาเขียน ภาพ กับสัญลักษณ์ลูกศร ในการถ่ายทอดความหมาย

1.2.2) การจัดกิจกรรมการเขียนที่让孩子ตอบสนองการชักชวน และชี้แนะของครู

ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครูนี้จะมุ่งเน้นในด้านพัฒนาการทางการเขียนที่ตอบสนองการชักชวนและการชี้แนะของครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากลักษณะของการจัดกิจกรรมการเขียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาตามหน่วย โดยครูจะเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเขียน แล้วสร้างสถานการณ์การเขียน พัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเด่นชัดในเรื่องการเขียน เด็กจะได้รับการฝึกถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาเขียน โดยการบอกให้ครูเขียนทั้งหมด การบอกให้ครูเขียน และตนเองช่วยเขียนบ้าง หรือการเขียนด้วยตนเองจากการลอกตามแหล่งอ้างอิงอื่นๆ นับได้ว่าเด็กเขียนด้วยความเต็มใจมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แม้ว่าเด็กคิดข้อความที่จะสื่อเองแต่ก็ยังไม่มีความมั่นใจ และกล้าเสี่ยงตัดสินใจลงเขียนสะกดเองจากความรู้ที่มี ในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าการเขียนของเด็กยังมีลักษณะพึ่งพาครูอยู่มาก เช่น ในหน่วยข้าว ครูจะสร้างสถานการณ์การเขียนโดยการเตรียมข้าวเหนียว ข้าวเจ้า มาให้เด็กๆชิม แล้วชักชวนให้เด็กๆเขียนบรรยายความรู้สึกเกี่ยวกับข้าวที่ชิมลงในกระดาษสีที่ตัดเป็นรูปข้าวที่ครูเตรียมไว้ให้ เมื่อเด็กชิมข้าวแล้วคิดข้อความที่จะสื่อได้แล้ว เด็กจะบอกข้อความที่ตนต้องการเขียน ให้ครูเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วจึงลอกข้อความนั้นลงในกระดาษของตน

ตัวอย่างที่ 10 การเขียนของเด็กที่ตอบสนองการชักชวนและการชี้แนะของครู ในหน่วยข้าว ด.ช. จักริน ทดลองชิมข้าว แล้วเขียนบรรยายความรู้สึกเกี่ยวกับข้าวว่า 'ชอบข้าวเพราะว่าอร่อย' ลงในกระดาษรูปข้าวที่ครูเตรียมไว้ให้ ซึ่งเด็กเขียนโดยการลอกข้อความที่ได้กบอกให้ครูเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง ลงในกระดาษของตน

1.3) การหาความกระจ่างจากผู้บริหารด้วยการถามคำถาม

1.3.1) คำถามที่สะท้อนความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กในเรื่องความสนใจและความต้องการ

ความเข้าใจในการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูชนิดในระยะที่ 1 พบว่า ครูยังไม่เชื่อว่าเด็กสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียนได้ จากความสนใจของเด็กโดยที่ครูไม่ต้องบังคับ และยังไม่เชื่อมั่นว่าการสอนที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้จริง จากคำถามของครูชนิดในสถานการณ์ต่อไปนี้

เมื่อครูจัดกิจกรรมการเขียนที่สัมพันธ์กับหน่วยการสอน เช่น หน่วยข้าว ครูเตรียมข้าวสุก ข้าวเหนียวไว้ให้เด็กชิม และเตรียมกระดาษสีที่ตัดเป็นรูปเมล็ดข้าวไว้ให้เด็ก พร้อมกับชักชวนให้เด็กชิมข้าวทั้งสองชนิด แล้วบอกกับเด็กว่า “หนูชิมข้าวแล้วอยากจะเขียนอะไรเกี่ยวกับข้าวก็ให้เขียนบรรยายความรู้สึกในกระดาษนี้นะคะ” แต่เด็กบอกว่า “ไม่อยากจะเขียน” ครูพูดต่อว่า “เขียนชื่อกะ จะได้มีอะไรไปเล่าให้คุณพ่อคุณแม่ฟัง” ครูชนิดถามผู้บริหารว่า การพูดอย่างนี้เป็นการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หรือไม่ เมื่อผู้บริหารย้อนถามว่า “หนูพูดอย่างนี้บังคับเด็กหรือเปล่า” ครูชนิดยิ้มและบอกว่า “ไม่ได้บังคับ แต่อยากให้เขาได้ผลงานเหมือนๆเพื่อน” (27 มิ.ย.38)

1.3.2) คำถามที่สะท้อนถึงความเข้าใจเรื่องการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูนิตยงพยายามใช้หลักการสอนที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และมีความมุ่งหมายจริงในการสอนภาษา แต่ยังไม่ได้นำหลักการเรื่องการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเรื่องการสอน จึงทำให้ครูมีคำถามว่า เมื่อใดควรสอนและเมื่อควรเลิกสอน

‘การทำกิจกรรมการเขียนหน้าชั้น ไม่ทำทุกวันได้ไหม เนื่องจากบางวันเขียนหน้าชั้นไม่ได้’ (4 ส.ค.38)

1.3.3) คำถามที่สะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียน

ครูนิตยงไม่เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของวัตถุประสงค์ของการสอน ให้เด็กได้ใช้ความคิดแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน(Process Writing) กับวัตถุประสงค์ของการสอนโดยเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องในการใช้ภาษา (Model Writing) ครูมักให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้จากแบบอย่าง และละเลยการสอนให้เด็กค้นหาข้อความภาษาเขียนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นได้ตรงกับความต้องการที่จะสื่อสารเพราะว่าครูยังมีความจำกัดในเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดในทฤษฎีเกี่ยวกับระบบของภาษา ที่เน้นว่า ความหมายเป็นหัวใจของภาษา ซึ่งในทางปฏิบัติครูต้องเน้นให้เด็กได้เกิดกระบวนการคิดก่อนที่จะถ่ายทอดและสื่อความหมายออกมา การสอนโดยเป็นแบบอย่างในการเขียนที่ดีเป็นการสอนให้จำ ซึ่งก็จำเป็นจะต้องทำแต่ต้องทำในบริบทที่มีการใช้จริงเพื่อให้เด็กรู้ว่าถ้าจะสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ ก็ต้องเรียนรู้ภาษาที่มีมาตรฐานที่ทุกคนยอมรับร่วมกัน แต่การเขียนทั้งสองแบบเป็นการสอนที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันถ้าครูใช้กิจกรรมที่มุ่งสอนให้เด็กได้ใช้กระบวนการคิดก่อนถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน มาสอนในด้านของการเป็นแบบอย่างในการเขียนที่ดีด้วย ครูก็มักจะพบปัญหาอึดอัดใจที่จะต้องแสดงการไม่ยอมรับข้อความของเด็กเพราะว่าภาษาของเด็กยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ดังเห็นได้จากสถานการณ์ต่อไปนี้

ในกิจกรรมการเขียนป้ายประกาศ เมื่อครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับขณะที่มาดูงานในห้องเรียน หลังจากที่คุณครูกลับไปแล้ว ครูนิตยงถามเด็กว่า “เด็กๆ จะเขียนว่าอะไรดีคะ ที่ให้คนอื่นรู้ว่ามีคนมาดูงานที่ห้องของเรา” ด.ช. นรินทร์ บอกว่า “วันนี้มีคุณครูมาดูเด็กๆ เพียบเลย ” ครูนิตยงเขียนตามคำพูดของเด็กทุกคำ แต่แก้คำพูดจาก คำว่า “เพียบ” มาใช้คำว่า “เยอะ” โดยก่อนที่จะแก้คำพูด ครูนิตยงบอกเด็กๆ ที่มายืนดูว่า “ เด็กๆ บอกว่าคุณครูมาดูเด็กๆ เพียบเลย แต่คำว่า เพียบ เนี่ย ถ้าเราเขียนไป เดี๋ยวคุณครูคนอื่นมาอ่านแล้วไม่เข้าใจ คุณครูเขียนใหม่ได้ไหมคะ เป็นคำว่า เยอะ ความหมายเหมือนกันเลยใช่ไหม ” (4 ส.ค.38)

1.3.4) คำถามที่สะท้อนความต้องการและความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน

ครูนิเทศพยายามที่จะเข้าใจวิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และต้องการรู้รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสะท้อนจากคำพูดของครู ต่อไปนี้

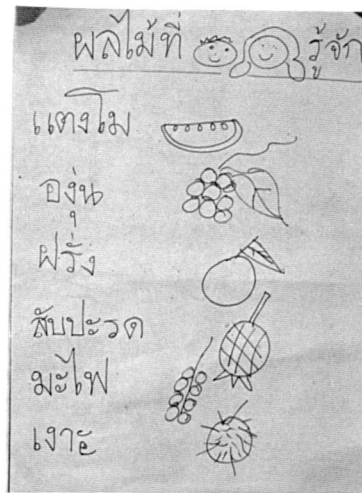
‘สับสน คิดอะไรไม่ได้มากกว่านอกเหนือจากที่เราเคยทำ อยากรู้ว่อกนอกเหนือจากสิ่งที่ทำไปแล้ว มีการสอนอะไรเพิ่มอีก ตอนนีทำอะไรซ้ำๆ เหมือนเดิม’(4 ส.ค.38)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าในระยะที่ 1 แม้ว่าครูจะมีพื้นฐานการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางโดยจัดกิจกรรมและสื่อที่เด็กมักสนใจให้เด็กเลือกทำ แต่ครูก็ยังไม่สอนโดยจัดกิจกรรมตามความสนใจและความต้องการที่เด็กริเริ่ม และมีความเข้าใจในทฤษฎีตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเรื่องระบบของภาษาและระบบสัญลักษณ์น้อย แต่ขณะเดียวกันครูก็อยู่ในระยะที่กำลังแสวงหาความลงตัวในการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ กับแนวการสอนซึ่งใช้หลักการที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางแบบเดิมของตน

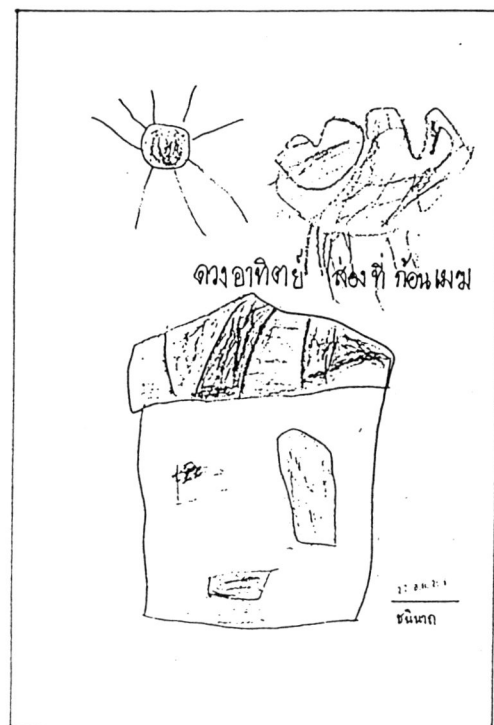
2) ครูน้อย

2.1) การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

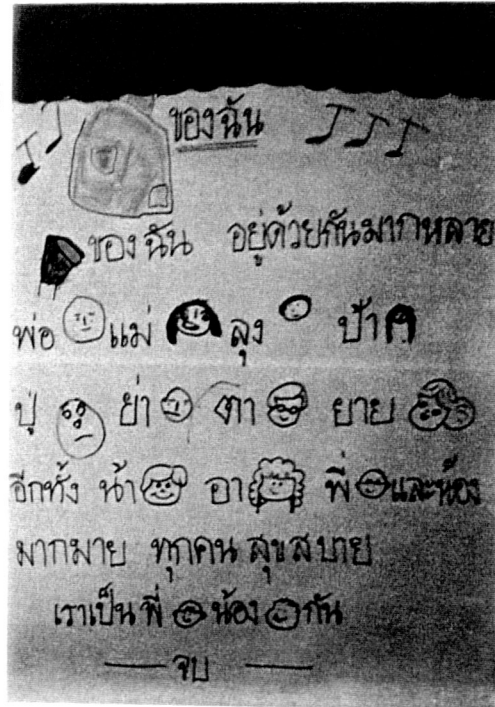
ลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปของครูน้อย เป็นลักษณะการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยจัดกิจกรรมและยึดเนื้อหาตามหน่วยที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการสอนเน้นการเล่นและการทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก และสอดแทรกการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูน้อยเน้นที่การเขียนโดยบูรณาการการเขียนกับกิจกรรมวงกลมและกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม ได้แก่ การเขียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหา การเขียนอธิบายภาพที่ได้กวาด การเขียนเนื้อเพลง การเขียนที่สัมพันธ์กับการเล่นในมุม และการเขียนป้ายประกาศ

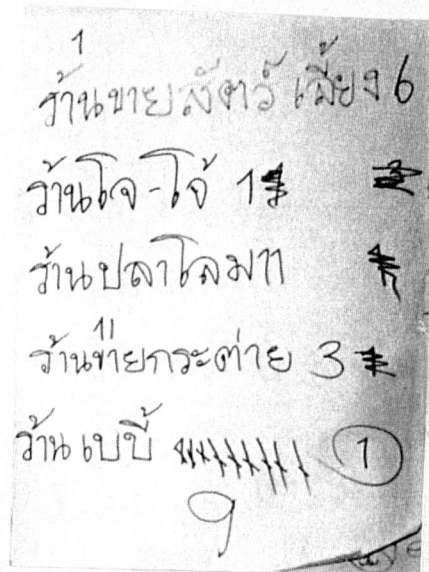
ตัวอย่างที่ 11 การเขียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหน่วยผลไม้ โดยครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับผลไม้ที่เด็กรู้จัก แล้วเขียนตามคำบอกของเด็ก

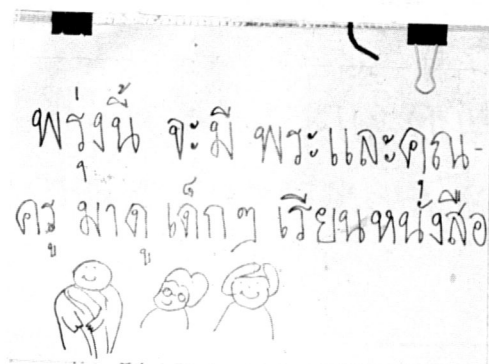
ตัวอย่างที่ 12 การเขียนอธิบายภาพที่เด็กวาด หลังจากที่ได้ดูชนิ่นาถวาดรูปเสร็จแล้วนำมาให้ครูเขียนบรรยายภาพว่า 'ดวงอาทิตย์ส่องที่ก้อนเมฆ' การเขียนเว้นวรรคระหว่างคำเป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจว่าข้อความทั้งหมดประกอบด้วยคำหลายคำ เป็นการสอนความรู้เกี่ยวกับภาษาที่ครูเรียนรู้จากการเป็นสนามวิจัย

ตัวอย่างที่ 13 การเขียนเนื้อเพลง หลังจากทีครูสอนเด็กๆร้องเพลงบ้านของฉัน ครูเขียนเนื้อเพลง 'บ้านของฉัน' ให้เด็กๆ เห็น โดยใช้ภาพประกอบการเขียน

ตัวอย่างที่ 14 การเขียนที่สัมพันธ์กับการเล่นในมุม เมื่อเรียนหน่วยสัตว์เลี้ยงครูชวนเด็กจัดร้านขายสัตว์เลี้ยง โดยให้ช่วยกันตั้งชื่อร้าน เด็กๆ เสนอชื่อร้าน 5 ชื่อ คือ ร้านขายสัตว์เลี้ยง ร้านใจ-ใจ ร้านปลาโลมา ร้านขายกระต่าย ร้านเบบี๋ จากนั้นครูให้เด็กๆลงมติเลือกชื่อร้านที่เด็กๆชอบ ผลปรากฏว่า เด็กๆเลือกชื่อ ร้านเบบี๋มากที่สุด

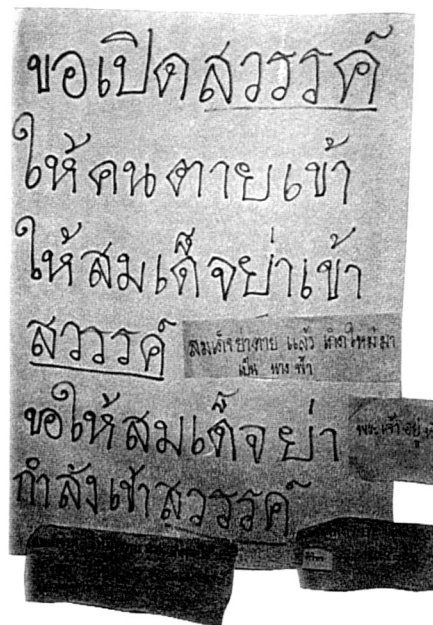
ตัวอย่างที่ 15 การเขียนป้ายประกาศ เมื่อมีผู้มาเยี่ยมชมโรงเรียน ครูและเด็กช่วยกันเขียนป้ายประกาศ ในภาพเด็กบอกให้ครูเขียนข้อความว่า 'พรุ่งนี้จะมีพระและคุณครูมาดูแลเด็กๆ เวียนหนังสือ'

ตัวอย่างที่ 16 การเขียนคำเตือน เมื่อมีการนัดหมาย ครูและเด็กช่วยกันเตือนข้อความเตือนไว้ในห้องเรียน ในภาพ ครูและเด็กช่วยกันคิดข้อความที่จะเขียนเตือนว่า '11 ส.ค. พาคุณแม่มางานวันแม่ 17 ส.ค. ไปพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ 18 ส.ค. โรงเรียนหยุด'

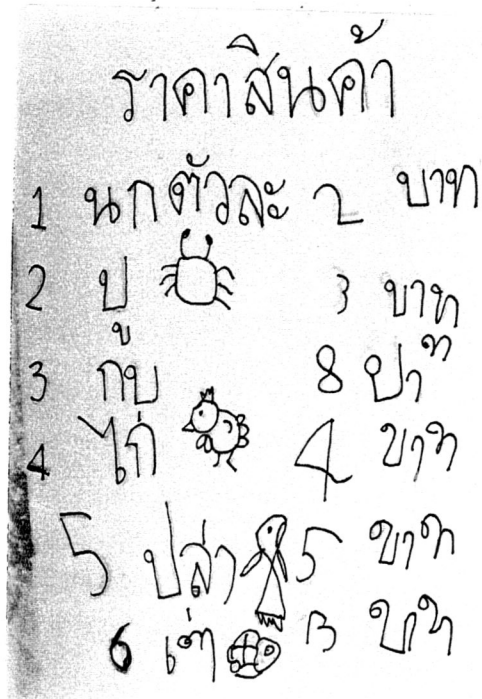
2.2) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้แก่เด็ก

ในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้แก่เด็ก ครูหน้อยจะมุ่งเน้นไปที่การให้เด็กถ่ายทอดความคิดแล้วครูเขียนตามคำบอกของเด็ก และสนับสนุนให้เด็กเขียนเอง เช่น การให้เด็กแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการสวรรคตของสมเด็จพระเจ้า การให้เด็กช่วยเขียนราคาสินค้าในร้านขายสัตว์เลี้ยง และการให้เด็กเขียนตามความสนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์

ตัวอย่างที่ 17 การเขียนที่แสดงการถ่ายทอดความคิดของเด็ก โดยการสนับสนุนของครู

ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในวันสวรรคตของสมเด็จพระเจ้า ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้า และชักชวนให้เด็กเขียนบันทึกเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้า ด.ญ. นิดา บอกให้ครูเขียนว่า 'ขอเปิดสวรรค์ให้คนตายเข้า' ด.ญ. วิวรรณ บอกให้ครูเขียนว่า 'ให้สมเด็จพระเจ้าเข้าสวรรค์' เด็กๆ แยกกันบอกข้อความให้ครูเขียนจนหมดเนื้อที่กระดาษที่เตรียมไว้ และยังมีเด็กที่ต้องการให้ครูเขียนข้อความให้อีก ดังนั้นครูจึงเขียนข้อความของเด็กที่ต้องการให้ครูเขียนจนครบลงในกระดาษแผ่นเล็ก และนำไปติดไว้ใกล้ๆ กัน พฤติกรรมของครูสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่มุ่งให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาเขียน และใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายจริง

ตัวอย่างที่ 18 การเขียนตามความสนใจของเด็กที่เกิดจากการเล่นในมุมบทบาทสมมติ
ในการจัดร้านขายสัตว์เลี้ยง เด็กๆ ต้องการให้ครูเขียนราคาสัตว์ในร้าน ครูจึงเขียนตามคำบอกของเด็กและ
ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเขียนและวาด พฤติกรรมของครูสะท้อนให้เห็นถึงการสนับสนุนให้เด็กได้มีส่วนร่วมใน
การเขียนตามระดับความสามารถของตน

ตัวอย่างที่ 19 การเขียนตามความสนใจลงบนงานประดิษฐ์ ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์
ครูเตรียมกระดาษและอุปกรณ์ในการประดิษฐ์หน้ากากรูปสัตว์ให้กับเด็ก และเปิดโอกาสให้ตกแต่งหน้ากากตาม
ความสนใจของแต่ละคน ในภาพ ด.ญ. มารีสา กำลังตกแต่งหน้ากากและเขียนชื่อลงบนหน้ากากที่ตน
ประดิษฐ์

2.3) การหาความกระจ่างจากผู้บริหารด้วยการถามคำถาม

2.3.1) คำถามที่สะท้อนถึงความเข้าใจเรื่องการสอนที่ยืดเด็กเป็นศูนย์กลาง

ครูน้อยยังไม่แน่ใจเกี่ยวกับการตัดสินใจว่า ในการจัดการเรียนการสอน ครูสามารถที่จะยืดหยุ่นและตัดสินใจปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการใช้เวลาเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นโดยไม่จำเป็นต้องทำอะไรตามขั้นตอนให้ครบกระบวนการ ถ้าเด็กหมดความสนใจ

ในกิจกรรมการทำอาหาร หลังจากที่ครูและเด็กช่วยกันปรุงแกงจืดเห็ดเสร็จแล้ว ครูชวนเด็กเขียนส่วนผสมของแกงจืดที่ช่วยกันทำ หลังจากที่เขียนเสร็จครูชักชวนเด็กอ่านทวนสิ่งที่ครูเขียน แต่ครูสังเกตเห็นว่า เด็กๆ ไม่ได้สนใจในสิ่งที่ครูเขียนแล้วเพราะสนใจอาหารและอยากรับประทานอาหารมากกว่า ครูจึงถามผู้บริหารในการประชุมว่า 'ไม่จำเป็นต้องทำให้ครบได้ไหม เพราะเด็กอยากทานแล้ว' (4 ส.ค.38)

2.3.2) คำถามที่สะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการส่งเสริม

พัฒนาการด้านการเขียน

ครูน้อยยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของวัตถุประสงค์ของการสอนให้เด็กได้ใช้ความคิดแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน(Process Writing) กับวัตถุประสงค์ของการสอนโดยเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องในการใช้ภาษา (Model Writing) และยังไม่เข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็ก และสับสนบทบาทของตนเองในการสอน กล่าวคือ เด็กระดับนี้จะมีพัฒนาการในการถ่ายทอดความคิดระดับหนึ่ง ซึ่งยังไม่สามารถที่จะเรียบเรียงเป็นคำพูดที่สมบูรณ์เหมือนผู้ใหญ่ แต่ครูคาดหวังคำพูดที่ถูกต้องจากเด็กซึ่งไม่ตรงกับระดับขั้นพัฒนาการของเด็กในขณะนั้น ตัวอย่างคำถามของครูแสดงให้เห็นว่า ครูยังไม่เข้าใจว่าการฝึกให้เด็กถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่สื่อความหมายเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญข้อหนึ่งของการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และโอกาสใดควรให้เด็กได้หัดถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน โอกาสใดควรให้เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบจากสิ่งที่ถูกต้อง

ด.ช. เบน นำผลงานการวาดภาพ ที่วาดรูปมิด มาให้ครูหน่อยเขียนบันทึกคำพูด ครูถามว่า 'น้องเบน จะให้ครูหน่อยเขียนว่าอะไรดีคะ' ด.ช.เบน ตอบว่า 'มิด' ครูถามต่อว่า 'เอ้ มิด น้องเบนวาดมิดเอาไว้ทำอะไรคะในรูป' ด.ช.เบน ตอบว่า 'มิดเอาไว้มัดเนื้อ' ครูมองหน้าน้องเบน และพูดว่า 'อ้อ มิดเอาไว้หั่นเนื้อใช่ไหมคะ' แล้วเขียนบันทึกว่า มิดเอาไว้หั่นเนื้อ ครูถามผู้บริหารในการประชุมว่า เมื่อเด็กบอกให้ครูเขียนแต่ครูไม่เข้าใจคำที่เด็กต้องการให้ครูเขียน ครูจะอย่างไร เขียนตามสิ่งที่เด็กบอก แม้ว่าจะไม่เข้าใจสื่อความหมายไม่ได้ ใช่หรือไม่ หรือควรแก้เป็นคำพูดที่สื่อความหมายในตรงนั้นหรือไม่ (27 มิ.ย.38)

และคำถามต่อไปนี้

ขณะที่เด็กกำลังเขียนเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น ครูให้เด็กๆช่วยกันบอกประโยชน์ของน้ำ ครูพูดกับเด็กๆว่า 'เด็กๆคิดว่า น้ำมีประโยชน์อย่างไรบ้างคะ' ด.ช.บอย บอกครูว่า 'ขังปลา' ครูสงสัยและถามผู้บริหารว่า ควรจะแก้คำพูดของเด็กโดยการพูดทวนหรือไม่ว่า 'อ้อ เอาไว้เลี้ยงปลาใช่ไหมคะ' หรือว่าจะใช้คำพูดของเด็กเลย (27 มิ.ย.38)

3) ครูคนอื่นๆ

ลักษณะการสอนของครูคนอื่นๆ ยึดหลักการจัดกิจกรรมตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสอนตามแนวการจัดประสบการณ์และใช้เนื้อหาตามหน่วยที่กำหนด จากการศึกษาพบว่า ครูคนอื่นๆยังไม่ได้ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการจัดการเรียนการสอน แต่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านโดยจะเน้นไปที่การให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และสามารถเล่นร่วมกับผู้อื่นได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนในระยะที่ 1 มีลักษณะการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง คือ ครูจะจัดกิจกรรมที่เด็กมักสนใจ โดยที่ครูเป็นผู้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมนั้นและรอให้เด็กตอบสนอง กิจกรรมที่ครูสอนมักเป็นเรื่องการเขียนโดยใช้หลักการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิด และการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในการใช้จริง ในระยะนี้ครูพยายามที่จะปรับใช้กิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ให้เข้ากับการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางตามพื้นฐานของตน โดยอิงกรอบจากแนวการจัดประสบการณ์

ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและยึดเนื้อหาตามหน่วย พุทธิกรรมการสอนของครูด้านการแสวงหาวิธีการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในระยะที่ 1 สรุป ได้ดังนี้

ลักษณะการแสวงหาวิธีการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1. ลักษณะการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ใช้ 6 กิจกรรมหลักและเนื้อหาในหน่วย ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นกรอบอย่างเคร่งครัด โดยครูเลือกเสนอกิจกรรมและสื่อที่คิดว่าเด็กสนใจให้เด็กเลือกตอบสนอง
2. การสอนมุ่งเน้นการสอดแทรกการเขียนและการอ่านจากสิ่งที่เขียนในกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว
3. ครูมักถามคำถามในเรื่องของการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2.1.2 ด้านลักษณะการรับนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการรับนวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติของโรงเรียน ในระยะที่ 1 พบว่า มีลักษณะที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่ตัดสินใจรับนวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในโรงเรียนและกำหนดทิศทางในการสอนให้กับครูซึ่งผู้บริหารให้ครูทุกห้องใช้วิธีการที่เรียนรู้จากอบรมเรื่อง การพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล ก่อนเปิดภาคเรียน โดยที่ยังคงยึดการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

แม้ว่าครูจะมีประสบการณ์ และรับรู้ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จากการทำเป็นสนามในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และจากการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติซึ่งจัดโดยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรมาแล้วก็ตาม แต่ลักษณะการยอมรับนวัตกรรมของครูยังอยู่ในขั้นการรับรู้และชักจูงโดยที่ผู้บริหารเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดนวัตกรรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมในห้องเรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร การเข้ารับการอบรม และการฟังบรรยาย ในระยะนี้ครูพยายามที่จะประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นมา

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาด้านการเขียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่ง เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมการสอนของครูในระยะที่ 1 มุ่งเน้นไปที่กระบวนการเขียนและ กิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ครูจัด และมีลักษณะการใช้ตัวอย่างกิจกรรม ในงานวิจัยและจากการอบรมที่ครูได้รับในระยะที่ 1 อย่างไรก็ตามครูยังคงถามคำถามซึ่งแสดง ความไม่เข้าใจและไม่แน่ใจในนวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติจากตัวอย่าง ดังนี้

"ในการประชุมครูครั้งหนึ่ง ผู้บริหารเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับแนวการสอนภาษา แบบธรรมชาติ หลังจากที่บรรยายจบแล้ว ครูถามคำถามวิทยากรว่า ทำไมเมื่อเวลาหนึ่งบอกว่าการสอนแบบหนึ่งดี แต่เดี๋ยวนี้ทำไมบอกว่าไม่ดีอีกแล้ว เช่น แต่ก่อนบอกว่าการสอนอ่านเขียนไม่ดี ต้องสอนแบบเตรียมความพร้อม แล้วทำไมตอนนี้บอกให้เปลี่ยนอีกแล้ว คือจากให้สอนแบบเตรียม ความพร้อมมาเป็นสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (14 พ.ค.39)

หลังจากที่ดูแลให้เด็กพักผ่อนแล้ว ผู้วิจัยเห็นครูเหนื่อยเดินมาหาครุניתที่ห้องและพูดคุยปรึกษากัน เกี่ยวกับความต้องการที่อยากจะให้เด็กได้ฝึกเขียนโดยจะใช้สมุดที่มีเส้นประ แต่ไม่กล้าบอกกับ ผู้บริหาร แต่ในที่สุดครูเหนื่อยและครุניתขอปรึกษาผู้บริหารเกี่ยวกับการให้เด็กได้มีโอกาสฝึกเขียน ตามรอยประ ซึ่งครูทั้งสองเสนอแนะว่าให้ทำเฉพาะเด็กที่ต้องการ ไม่ใช่เด็กทุกคน และไม่จำเป็นต้อง ทำให้จบเล่ม โดยไม่ได้บังคับว่าจะทำเวลาไหน ผู้บริหารถามครูว่า ทำไมจึงต้องมาฝึกเขียนตัวอักษร ตามรอยประ ในเมื่อเราเชื่อว่า เด็กสามารถเขียนได้เองโดยธรรมชาติ ครูอธิบายเหตุผลว่า "ครูสังเกต เห็นว่าเด็กชอบเขียนตัวหนังสือแต่ยังไม่ถูกต้อง จึงอยากให้เด็กได้เขียนตัวอักษรตามทิศทาง ที่ถูกต้องซึ่งในแบบฝึกจะมีลูกศรบอกทิศทางไว้"(6 ก.ย.28)

ลักษณะการรับนวัตกรรมของครู ในระยะที่ 1 สรุปได้ดังนี้

ลักษณะการรับนวัตกรรมของครู

1. การรับนวัตกรรมของครูอยู่ในขั้นรับรู้นวัตกรรมที่ผู้บริหารตัดสินใจรับ
2. ครูใช้หรือปรับกิจกรรม สื่อและสิ่งแวดล้อมเพื่อชักชวนให้เด็กตอบสนองโดยอาศัย ความรู้จากการถ่ายทอดของผู้บริหาร การอบรมดูงานและการสังเกตการสอน ในห้องทดลองของงานวิจัย

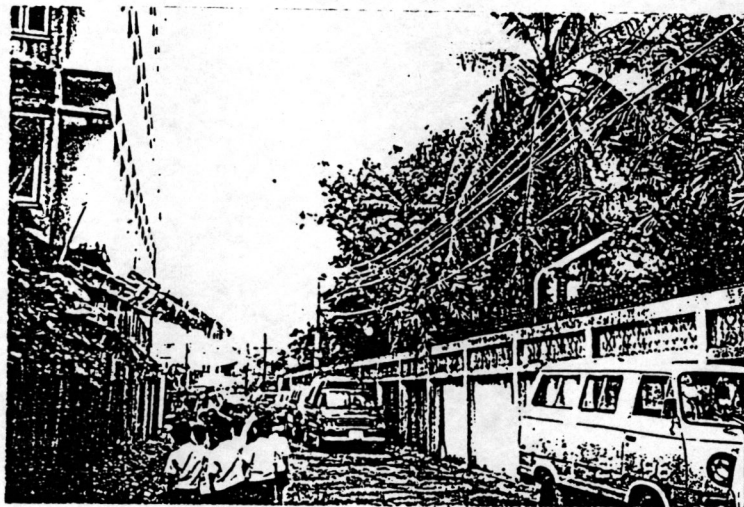
ระยะที่ 2

2.1.2 ด้านการแสวงหาวิธีการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1) ครูนิด

1.1) การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้กิจกรรมหลักอย่าง ยืดหยุ่น และให้ความสำคัญกับบริบท

ลักษณะการสอนของครูนิดแม้จะยังคงจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และยึดเนื้อหาตามหน่วยที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และให้ความสำคัญกับบริบทของเรื่องที่เรียนโดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบๆตัวเป็นแหล่งความรู้ เช่น การสอนหน่วยในมะพร้าว ครูจะพาเด็กๆไปศึกษาสำรวจต้นมะพร้าวบริเวณรอบๆโรงเรียน แล้วกลับมาพูดคุยในห้องเรียน

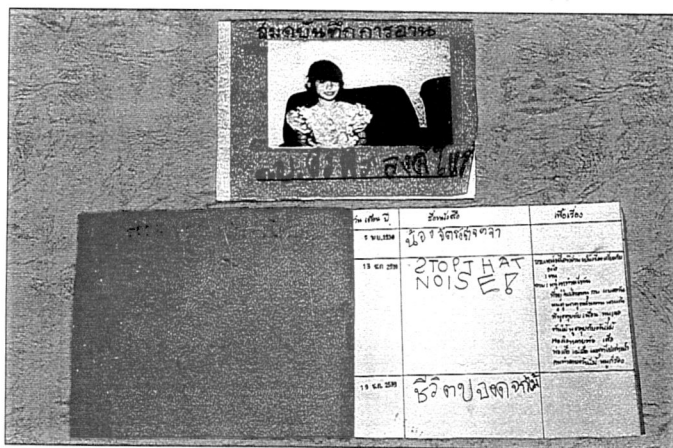

ตัวอย่างที่ 20 การนำประสบการณ์ตรงมาใช้ในการสอน เมื่อเรียนหน่วยมะพร้าว ครูพาเด็กๆ ศึกษาศึกษาและสำรวจต้นมะพร้าวรอบๆบริเวณโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการหันมาใช้ประสบการณ์ตรงในการสอน

ครูนิดมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการอ่านของเด็ก โดยการให้เด็กขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน การบันทึกเพื่อยืมหนังสือ การบันทึกเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน

วันที่ จัดเก็บ	ชื่อหนังสือ	ชื่อ ผู้เขียน
3 ก.ค. 2538	แม่ยกอุ้มเด็ก .บันทึกฉบับสมชอ ๗๖	สมชาย .จตุรชัย
5 ก.ค. 2538	ฝึกอ่าน ๑๑๕ ชื่อตัว .สกา x ฝึกอ่านเรื่องชีวิต .คือเอาเด็ก ก ๓	สมชาย .จตุรชัย .จตุรชัย .จตุรชัย
6 ก.ค. 2538	เด็กเรียนรู้โลก THE SMINE .มาฆะเมฆะ .มาฆะเมฆะ .อุฬาร .ท่าเรือ คือ ยี่สิบ	สมชาย .จตุรชัย .จตุรชัย .จตุรชัย .จตุรชัย
9 ก.ค. 2538	ชีวิตของลูก .เด็กแดนแห่งการฝัน .ระบบบ้าน .อุกกาบาต .อุกกาบาต .สภาพพื้นที่ .บ้านแม่ยกอุ้มเด็ก	สมชาย .จตุรชัย .จตุรชัย .จตุรชัย .จตุรชัย .จตุรชัย

ตัวอย่างที่ 21 การบันทึกเพื่อยืมหนังสือ แบบบันทึกการขอยืมหนังสือของเด็ก เป็นแบบฟอร์มที่ครูกัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็ก เมื่อเด็กมาขอยืมหนังสือ ครูชักชวนให้เด็กเขียนชื่อหนังสือที่ต้องการขอยืม และเขียนชื่อของตัวเองกำกับไว้ พร้อมทั้งนำมาให้ครูเซ็นชื่อรับทราบ ก่อนนำหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน คล้ายกับการขอยืมหนังสือในห้องสมุด กิจกรรมนี้นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ครูส่งเสริมพัฒนาการด้านการอ่านของเด็กแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงการที่ครูให้เด็กได้ใช้ภาษาเขียนในบริบทที่มีจุดมุ่งหมายในการใช้จริงอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 23 การบันทึกเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน สมุดบันทึกการอ่าน เป็นสิ่งที่ครูกัดขึ้นโดยให้เด็กได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือที่เด็กอ่าน เมื่อเด็กเลือกหนังสือในมุมหนังสือไปอ่าน เด็กๆจะเขียนชื่อหนังสือที่อ่านด้วยตนเองและถ่ายทอดเรื่องราวที่ตนเองอ่านลงในสมุดบันทึกการอ่านของตนโดยบอกให้ครูเขียนบันทึกให้

ตัวอย่างที่ 23 การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการอ่าน และความรู้เกี่ยวกับหนังสือของเด็ก หนังสือนิทานที่เด็กๆ ออกแบบรูปร่าง ทำปก ตัดกระดาษแผ่นในมาเย็บรวมเล่ม และแต่งเรื่องราวด้วยตนเอง การทำหนังสือนิทานของเด็ก สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาสู่การอ่านและการสอนความรู้เกี่ยวกับหนังสือของครู

1.2) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่มีลักษณะบูรณาการ

1.2.1) การจัดกิจกรรมที่บูรณาการการอ่าน การเขียน และการเรียนแบบร่วมมือ

ครุניתจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือโดยบูรณาการศิลปะกับภาษา

ตัวอย่างที่ 24 การจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ การแตงนิทานที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ (Cooperative Art) ซึ่งมีหลักการเดียวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ คือเด็กเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กัน ในภาพ เด็กๆ จะช่วยกันคิดและตกลงว่าจะวาดรูปเกี่ยวกับอะไร จากนั้นจึงเริ่มลงมือทำ หลังจากที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว เด็กจะช่วยกันเล่าเรื่องจากสิ่งที่เด็กวาด โดยให้ครูเขียนให้

1.2.2) การจัดกิจกรรมที่บูรณาการการอ่านกับการส่งเสริมลักษณะนิสัย
 ครูนิวัติใช้สัญลักษณ์ที่อยู่ในชีวิตจริงที่เด็กรู้จักมาใช้ในการจัดสิ่งแวดล้อม
 ล้อมในการอ่านเพื่อให้เด็กช่วยกันรักษาความสะอาดในห้องเรียน

ตัวอย่างที่ 25 การสอนโดยใช้สัญลักษณ์ในชีวิตจริง การใช้สัญลักษณ์ 'ทิ้งขยะ' ที่พบเห็น
 ในชีวิตจริง มาใช้ในการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน

1.2.3) การจัดกิจกรรมที่บูรณาการการอ่าน การเขียน และการเล่นตามมุม
 การส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ครูจะยึดความสนใจของเด็กเป็นหลัก
 ในการคิดโดยพยายามค้นหาว่าเด็กชอบอะไร จากนั้นจึงพยายามคิดกิจกรรมในสิ่งที่เด็กชอบมา
 จัดกิจกรรมให้กับเด็กกิจกรรมลักษณะการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2 จึงมีลักษณะของการที่ครูจัด
 กิจกรรมที่ใช้รูปแบบการเขียนที่หลากหลายขึ้น เช่น การทำสมุดบันทึกการอ่านในมุมหนังสือ
 และการจัดป้ายแสดงผลงานการสร้างบล็อกในมุมบล็อกโดยให้เด็กได้ริเริ่มทำกิจกรรมที่ตอบสนอง
 ความสนใจของเด็กแต่ละคน

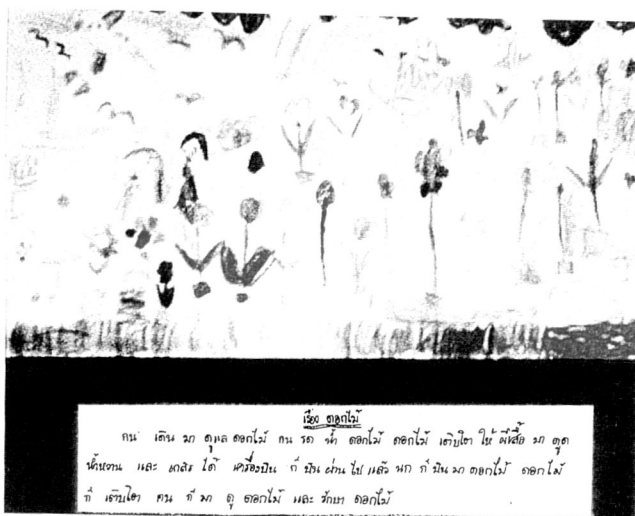
วัน เดือน ปี	ชื่อหนังสือ	ชื่อเรื่อง
ธันวาคม 2538	เด็ก ๆ จัดกิจกรรม	
13 ธ.ค. 2539	STOP THAT NOISE!	กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เรื่อง: ทัศนธาตุ (สี) จุดประสงค์: 1. ฝึกการสังเกตสี 2. ฝึกการจำแนกสี 3. ฝึกการพูดประโยคสั้น ๆ 4. ฝึกการเขียนชื่อสี 5. ฝึกการระบายสี 6. ฝึกการตัดกระดาษ 7. ฝึกการติดกระดาษ 8. ฝึกการตกแต่ง 9. ฝึกการนำเสนอผลงาน 10. ฝึกการชื่นชมผลงาน 11. ฝึกการสนทนา 12. ฝึกการฟัง 13. ฝึกการเข้าใจ 14. ฝึกการแก้ปัญหา 15. ฝึกการคิดสร้างสรรค์ 16. ฝึกการมีวินัย 17. ฝึกการมีระเบียบ 18. ฝึกการมีมารยาท 19. ฝึกการมีสุขภาพดี 20. ฝึกการมีจิตสำนึก 21. ฝึกการมีจิตเมตตา 22. ฝึกการมีจิตศรัทธา 23. ฝึกการมีจิตอดทน 24. ฝึกการมีจิตกล้าหาญ 25. ฝึกการมีจิตบริสุทธิ์ 26. ฝึกการมีจิตสงบ 27. ฝึกการมีจิตแจ่มใส 28. ฝึกการมีจิตเบิกบาน 29. ฝึกการมีจิตผ่องใส 30. ฝึกการมีจิตสว่างไสว
19 ธ.ค. 2539	ชีวิตประจำวัน	

ตัวอย่างที่ 26 การสอนที่ครูยึดความสนใจของเด็กเป็นหลักในการคิดกิจกรรมในมุมหนังสือสมุดบันทึกการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก โดยเชิญชวนให้เด็กอ่านหนังสือและบันทึกเรื่องราวตามความสนใจของตน ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการส่งเสริมพัฒนาการโดยที่ครูเป็นผู้ริเริ่มและเด็กสามารถตอบสนองได้ตามความสนใจของตน

ตัวอย่างที่ 27 การสอนที่ครูยึดความสนใจของเด็กเป็นหลักในการคิดกิจกรรมในมุมบล็อกป้ายแสดงผลงานการสร้างบล็อก เด็กๆจะวาดภาพหรือเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองสร้างและนำมาติดไว้ที่ป้ายในภาพ เด็กที่สร้างบล็อกเป็นบ้าน เขียนคำว่าบ้านติดไว้กับบล็อกที่สร้าง เมื่อถึงเวลาที่เด็กต้องเก็บบล็อกคืนหรือเวลาที่เด็กอื่นต้องการใช้บล็อกต่อ เมื่อเด็กเล่น เด็กที่เล่นบล็อกจะมีภาพและข้อความบันทึกไว้ว่า สร้างอะไรบ้าง เด็กๆชอบมาดูที่ป้าย 'วันนี้หนูชอบบล็อกเป็นรูปอะไร' และคุยกันถึงสิ่งที่เด็กสร้าง การจัดทำป้ายแสดงผลงานการสร้างบล็อกของเด็ก สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของครูในการคิดสอดแทรกกิจกรรมการเขียนเข้าไปในกิจกรรมที่เด็กสนใจ

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก จะครอบคลุมทั้งด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน ด้วยวิธีการสอนและกิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและตอบสนองด้วยตนเอง

ตัวอย่างที่ 28 การสอนที่ส่งเสริมให้เด็กริเริ่มและการตอบสนองด้วยตนเอง เด็กๆแต่งนิทาน โดยให้ครูเขียนถ่ายทอดความคิดในสิ่งที่เด็กร่วมกันวาด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเด็กใช้ภาษาในการถ่ายทอดเรื่องราว เป็นลำดับเหตุการณ์ได้ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากภาษาที่เด็กถ่ายทอดให้ครูเขียนในกิจกรรมเล่นบล็อก

1.3) การหาความกระจ่างจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูและการสังเกตเด็ก

ครูนิเทศหาความกระจ่างเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนิสิตและเพื่อนครู เช่นในการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 มีนิสิตปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยมาสนทนาเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เมื่อจบการสนทนา ครูนิเทศกับครูน้าและนิสิตว่า

“ พี่เพิ่งรู้ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน พี่นึกว่า เขียนอย่างเดียว ” (14 พ.ค.39)

นอกจากการหาความกระจ่างจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูและนิสิตตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติแล้ว ครูนิเทศก็ได้รับความกระจ่างจากการสังเกตเด็ก ด้วยเช่นกัน จากการสนทนาดังต่อไปนี้

ผู้วิจัย : เดียวนี้ที่นิคสอนเป็นอย่างไรบ้าง สบายใจดีหรือยัง

ครู : เดียวนี้ไปแบบเรื่อยๆ สบายๆ อะไรที่สออดแทรกได้ก็สออดแทรก อะไรที่เด็กพูดมาแล้ว เราคิดว่าควรเก็บไว้ให้เด็ก ก็จะถามเด็กไปเรื่อยๆ ไม่เหมือนเมื่อก่อนที่คิดว่าควรจะลง หรือยัง เรียบหรือยัง เขียนเมื่อไรดี เขียนวันไหนดี เดียวนี้ไม่ต้องมานั่งนึกแล้วว่าจะเขียน หรือยัง เราดูว่าวันไหนเด็กพร้อมที่จะเขียนก็เขียน ถึงเวลาจะให้ก็ให้ (11 ธ.ค. 39)

กล่าวได้ว่า ในระยะนี้ครูนิคมีความเข้าใจในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มากขึ้น และเข้าใจการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนยอมรับธรรมชาติของเด็ก และเชื่อมั่นในวิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จนสามารถที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน โดยยึดเด็กเป็นหลัก

2) ครูน้อย

2.1) การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2.1.1) การประยุกต์ใช้กิจกรรมหลักที่ยึดหยุ่น และให้ความสำคัญกับบริบท

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนของครูน้อยในระยะที่ 2 มีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น จากการสอนที่ยึดเนื้อหาตามหน่วยในห้องเรียนมาสู่การใช้ชุมชน และสิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนเป็นแหล่งความรู้มากขึ้น เน้นการสอนในบริบทจริง ทำให้ลักษณะการเรียนการสอนยึดเด็กเป็นศูนย์กลางมากขึ้นกว่าเดิม

การสอนนอกห้องเรียนโดยใช้ชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนเป็น แหล่งความรู้ทำให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงมากขึ้น เช่น หน่วยการสื่อสาร ครูน้อยพาเด็กไปทัศนศึกษาที่ทำการไปรษณีย์ ซึ่งอยู่ใกล้ๆกับโรงเรียน โดยให้เด็กเขียนจดหมายจริงๆใส่ซอง ติดแสตมป์ และจำหน่ายของถึงเพื่อน แล้วใส่ในตู้ไปรษณีย์ ด้วยตนเอง หลังจากนั้นเด็กๆจะได้รับจดหมายที่ตนเองส่งจากบุรุษไปรษณีย์ ซึ่งทำให้เด็กๆเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างสนุกสนาน ตื่นเต้นที่จะได้รอคอยจดหมาย

ตัวอย่างที่ 29 การสอนจากประสบการณ์ตรง ที่ยึดเนื้อหาตามหน่วยโดยใช้ชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนเป็นแหล่งความรู้ เมื่อเรียนหน่วยการสื่อสาร ครูชวนเด็กเขียนจดหมายถึงเพื่อนฯ ในห้อง โดยใส่ของ ติดแสตมป์เหมือนของจริง แล้วให้เด็กๆไปส่งจดหมายที่ตู้ไปรษณีย์ เด็กพยายามอ่านข้อความบนตู้ไปรษณีย์เพื่อจะได้ใส่ของจดหมายได้ถูกต้อง เด็กบางคนถามครูว่า เมื่อไรไปรษณีย์จะมาเอาจดหมายไปส่ง บางคนก็ถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์และข้อความบนตู้ไปรษณีย์ ทำให้ครูได้สอนภาษาจากการอ่านที่มีความมุ่งหมายจริง

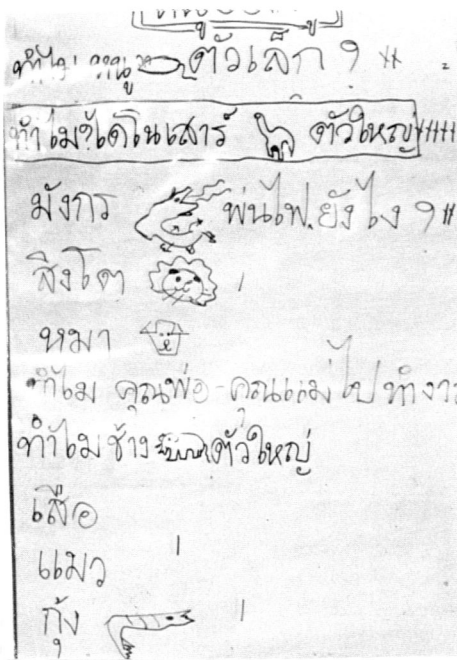
เมื่อเรียนหน่วยดอกไม้ ครูหน่อยจะพาเด็กๆไปทัศนศึกษาร้านขายดอกไม้ใกล้โรงเรียน เพื่อให้เด็กได้เห็นสภาพและบรรยากาศในร้านขายดอกไม้จริง

ตัวอย่างที่ 30 การสอนจากประสบการณ์ตรง ที่ยึดเนื้อหาตามหน่วยโดยใช้ชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนเป็นแหล่งความรู้ ครูหน่อยพาเด็กๆไปร้านขายดอกไม้เมื่อเรียนหน่วยไม้ดอกไม้ประดับ เด็กฯสัมภาษณ์เจ้าของร้านเกี่ยวกับดอกไม้ชนิดต่างๆในร้าน และการจัดดอกไม้ด้วยความสนใจ

2.1.2) การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยครูและเด็กคิด
เนื้อหาและกิจกรรมร่วมกัน

ลักษณะการสอนของครูน้อย เริ่มที่เนื้อหาในหน่วย ตามแนวการ
จัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมีการพัฒนาไปสู่แนว
การสอนแบบโครงการ (Project Approach) ซึ่งหัวข้อของโครงการมาจากการริเริ่มและความสนใจ
ของเด็กเอง โดยตั้งชื่อว่า "หนูอยากรู้เรื่องไดโนเสาร์"

ตัวอย่างที่ 31 การสอนแบบโครงการ หัวข้อ 'หนูอยากรู้' โดย ครูสนทนากับเด็กๆและซักถามเด็ก
เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสงสัย หรืออยากรู้ โดยครูเขียนหัวข้อบนกระดานว่า 'หนูอยากรู้' ครูให้เด็กๆช่วยกันคิดและบอก
สิ่งที่ตนอยากเรียนรู้ แล้วครูจะเขียนรายการไว้ให้ เด็กคนหนึ่งบอกว่า 'ทำไม หนูตัวเล็ก' อีกคนหนึ่งบอกว่า
'ทำไมไดโนเสาร์ตัวใหญ่' คนอื่นๆบอกว่า 'มังกร พ่นไฟได้อย่างไร' 'สิงโต' 'หมา' 'ทำไมคุณพ่อคุณแม่ไปทำงาน'
'ทำไมช้างตัวใหญ่' จากนั้นครูจึงให้เด็กในห้องช่วยกันเลือกหัวข้อที่เด็กสนใจมากที่สุดด้วยการลงมติ ผล
ปรากฏว่า เด็กๆในห้องครูน้อยอยากรู้ว่า 'ทำไมไดโนเสาร์ตัวใหญ่มากที่สุด' เด็กระดมความคิดเพื่อให้ครูเขียน
รายการคำถามที่ต้องการหาคำตอบ ดังนั้นขอบเขตเนื้อหาที่เกิดขึ้นจึงสะท้อนถึงการตัดสินใจร่วมกันระหว่างครู
กับเด็ก

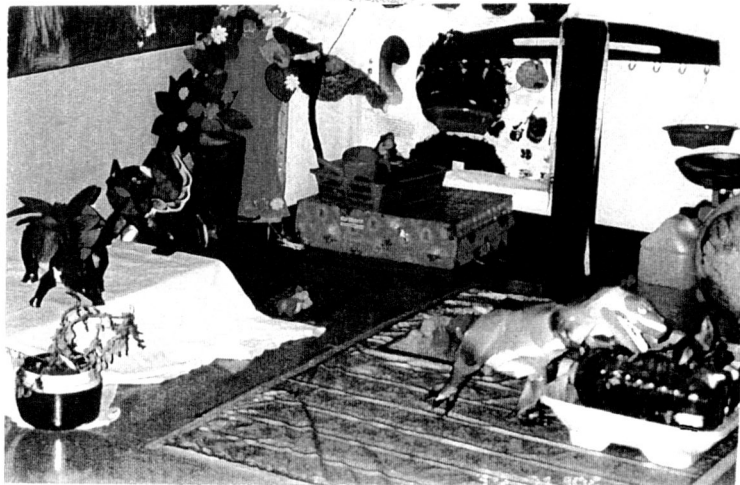
2.2) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่มีลักษณะบูรณาการ

ครูน้อยจัดกิจกรรมที่บูรณาการภาษาและวิทยาศาสตร์ เด็กๆต้องการรู้ว่า
ทำไมไดโนเสาร์ตัวใหญ่ เด็กๆและครูจึงร่วมกันศึกษาโดยจัดนำหุ่นจำลองไดโนเสาร์พันธุ์ต่างๆ มา
ตั้งไว้ให้เด็กดู ในมุมวิทยาศาสตร์ จัดหนังสือและรูปภาพเกี่ยวกับไดโนเสาร์มาวางไว้ที่มุมหนังสือ

เด็กบางคนนำเสื้อยืดที่มีรูปไดโนเสาร์มาร่วมแสดงไว้ด้วย ลักษณะการสอนแบบนี้ทำให้เด็กสนุกสนานและสนใจที่จะเรียนรู้มาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ทำให้เด็กเห็นว่าความหมายของคำว่าไดโนเสาร์นั้นสามารถสื่อเป็นสิ่งต่างๆ ได้หลายลักษณะ

ตัวอย่างที่ 32 การสอนแบบโครงการที่ครูและเด็กร่วมกันคิดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา หลังจากทีลงมติเลือกหัวข้อการเรียนเกี่ยวกับไดโนเสาร์ได้แล้ว ครูและเด็กจะช่วยกันจัดหาหนังสือเกี่ยวกับไดโนเสาร์มาวางไว้มุมหนังสือ เพื่อให้เด็กศึกษาตามความสนใจ นอกจากนี้ครูและเด็กตกลงกันว่าวันต่อไปครูและเด็กจะไปท้องฟ้าจำลองเพื่อศึกษาเกี่ยวกับไดโนเสาร์โดยเขียนบอกกล่าวไว้บนป้ายประกาศที่ติดไว้ที่มุมหนังสือ

ตัวอย่างที่ 33 การสอนแบบโครงการที่ครูและเด็กจัดกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในมุมวิทยาศาสตร์ ครูและเด็กช่วยกันจัดแสดงหุ่นจำลองไดโนเสาร์พันธ์ต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องในการเรียนรู้หัวข้อ ไดโนเสาร์

หลังจากที่กลับมาจากทัศนศึกษาฟาร์มจระเข้ ครูนำเสนอสนทนากับเด็กๆเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กๆพบเห็นในฟาร์มจระเข้ ครูซักถามถึงสิ่งที่เด็กๆอยากรู้เมื่อไปฟาร์มจระเข้ เด็กๆช่วยกันเสนอแนะความคิดเห็นและได้ข้อสรุปว่าอยากรู้เรื่องจระเข้ ดังนั้นเด็กและครูจึงร่วมกันทำจัดนิทรรศการเรื่องจระเข้ โดยนำตุ๊กตาจระเข้มาตั้งแสดงไว้และเขียนข้อความบอกว่า"จระเข้" มีการจัดป้ายนิเทศโดยนำรูปจระเข้จากหนังสือในมุมหนังสือมาติดไว้ และเขียนบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับจระเข้ในสิ่งที่เด็กเรียนรู้ มีการจัดมุมวิทยาศาสตร์เป็นบ่อจระเข้ และมีการจัดมุมบทบาทสมมติเป็นฟาร์มจระเข้ โดยที่เด็กช่วยกันสร้างฟาร์มจระเข้จากการต่อบล็อก และบอกข้อความให้ครูเขียนในป้ายฟาร์มจระเข้

ตัวอย่างที่ 34 การสอนแบบโครงการที่ครูและเด็กคิดหัวข้อเอง เรื่องจระเข้ในห้องครูนำ เด็กคนหนึ่ง นำตุ๊กตาจระเข้จากที่บ้านมาร่วมแสดงในห้อง และบอกข้อความให้ครูเขียนว่า "จระเข้"

ตัวอย่างที่ 35 การเล่นบล็อกที่สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังสนใจ เด็กๆช่วยกันสร้างบล็อกเป็น 'ฟาร์มจระเข้' และให้ครูเขียนข้อความว่า 'ฟาร์มจระเข้ เจ้าของฟาร์ม ค่าเข้าชม เด็ก 10 บาท ผู้ใหญ่ 30 บาท'

2.3) การหาความกระจำจางจากการสังเกตเด็กและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู

ในระยะนี้คำถามเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูสะท้อนให้เห็นความเข้าใจในการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนว่า ครูเหนื่อยเข้าใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนมากขึ้นว่าการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนของครูขึ้นอยู่กับเด็กและสถานการณ์ในขณะนั้นว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไรและครูเข้าใจว่าบทบาทของตนไม่ใช่อยู่ในฐานะผู้ให้ความรู้แต่ครูต้องอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ร่วมในการเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

ผู้วิจัย : เดียวนี้ที่เหนื่อยสอนเป็นอย่างไรบ้าง

ครูเหนื่อย : ครั้งแรกกังวล บันทึกรักคำพูดเด็กก็ยังไม่ทำได้ทำ อะไรมาก่อน ใช้อุปกรณ์ไม่ถูก ไม่รู้ว่าจะเริ่มอย่างไร ก็กลัวว่าจะไม่ครบในแต่ละกิจกรรม กังวลมาก ตอนหลังไม่จำเป็น อะไรควรทำก็ทำ สบายใจขึ้น สนุกกับการสอน เพราะเด็กจอยกับเรามากขึ้น บางทีก็เรียนไปด้วยกัน อย่างสอนเรื่องดอกไม้ บางทีเราก็บอกครูเหนื่อยก็ไม่รู้เหมือนกัน เด็กเขาก็บอก เข้าครูเหนื่อยไม่รู้เหรอแล้วเราจะไปคูที่ไหนละ เราก็บอก เดียวไปหาหนังสือ แล้วมีใครมีหนังสืออะไรมาให้ครูเหนื่อยอ่านบ้างสิ เด็กเขาก็ให้ความร่วมมือดี (11 ธ.ค.39)

ในขณะที่ห้องครูเหนื่อยทำเรื่องไดโนเสาร์ ครูคนอื่นๆก็ทำเรื่องเต่า และฮิปโป ครูเหนื่อยมักจะไปเยี่ยมห้องครูคนอื่นๆ เพื่อพูดคุยสนทนากันและชมผลงานของเด็ก ส่วนครูคนอื่นๆก็มาเยี่ยมห้องครูเหนื่อยเช่นกัน

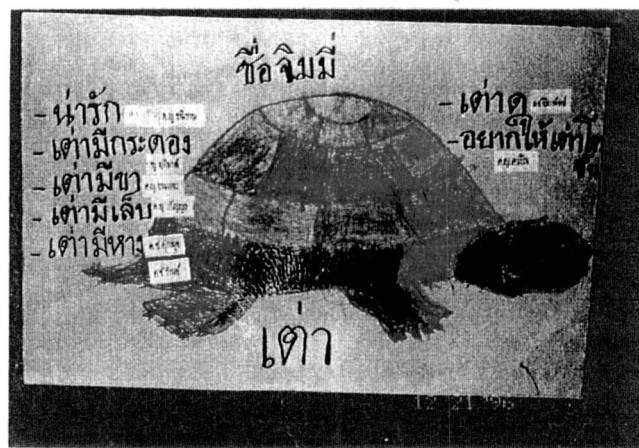
3) ครูคนอื่นๆ

3.1) การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยครูและเด็กคิดเนื้อหาและกิจกรรมร่วมกัน

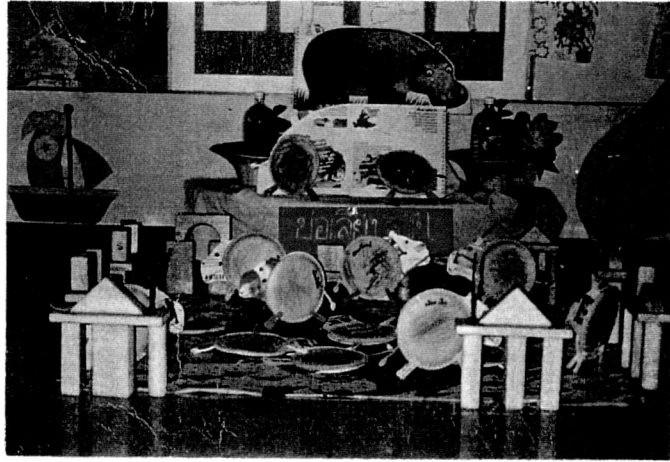
ซึ่งลักษณะการสอนของครูคนอื่นๆในระยะที่ 2 นี้สะท้อนให้เห็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางที่เด่นชัด จากการใช่วิธีการสอนแบบโครงการ(Project Approach) ในหน่วยหนูอยากรู้ เนื้อหา ที่เรียนมาจากการตัดสินใจร่วมกันของเด็กและครู ภายหลังจากการไปทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆขณะที่อยู่ในหน่วยทบทวน จากตัวอย่างการสอนแบบโครงการในห้องของครูน้ำ ครูเหนื่อย และครูอ้วน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 36 การจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับจระเข้ ครูจัดป้ายนิเทศโดยใช้ภาพจระเข้จากหนังสือ และให้เด็กๆช่วยกันบรรยายเกี่ยวกับจระเข้ เด็กๆบอกข้อความให้ครูเขียนว่า 'จระเข้ หางยาว 10 เมตร ตัวใหญ่ 9 เมตร ตาน่ากลัว ลิ้นมันไม่มี เล็บแหลมคม พินแหลม'

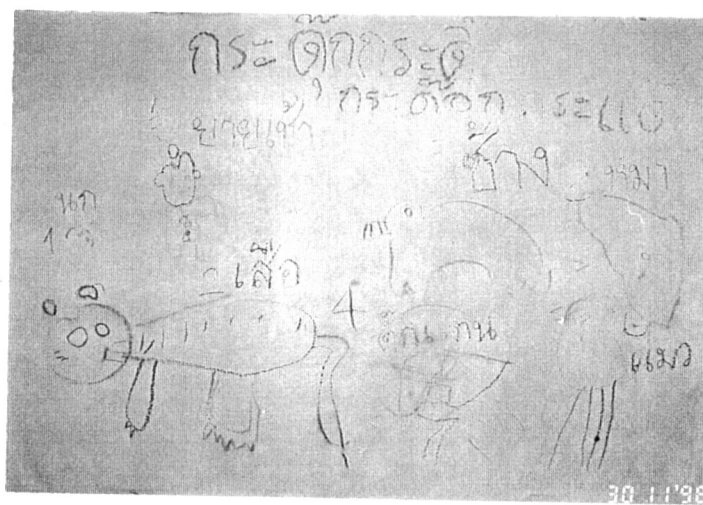
ตัวอย่างที่ 37 การสอนแบบโครงการ เรื่อง เต้า ของห้องครุน้อย ในภาพเด็กๆช่วยกันตั้งชื่อเต้าว่า จิมมี่ แล้วเด็กแต่ละคนจะบอกข้อความที่ตนเองคิดเกี่ยวกับเต้าให้ครูเขียนให้ แล้วนำป้ายชื่อของตนมาติดไว้ข้างๆข้อความที่บอกให้ครูเขียน ข้อความที่เด็กบอกคือ 'น่ารัก เต้ามี่กระดอง เต้ามี่ขา เต้ามี่เล็บ เต้ามี่หาง เต้าดู อยากให้เต้าโตขึ้น'

ตัวอย่างที่ 38 การสอนแบบโครงการเรื่อง "ฮิปโป" ของห้องครูอ้วน หลังจากที่ได้กลับจากทัศนศึกษาสวนสัตว์ เด็กๆ ตกใจใจที่จะเรียนเรื่อง "ฮิปโป" ในภาพเด็กทำงานประดิษฐ์รูปฮิปโป โดยนำกระดาษรูปหัวฮิปโปที่ครูเตรียมไว้ให้มาติดกับจานกระดาษเป็นลำตัวของฮิปโป และใช้ไม้หนีบผ้า หนีบจานกระดาษเพื่อทำเป็นขา แล้วระบายสีตามความต้องการ หลังจากที่ทำตัวฮิปโปเรียบร้อยแล้ว ครูและเด็กช่วยกันสร้างบล็อกล้อมรอบโดยสมมติเป็นบ่อเลี้ยงฮิปโป

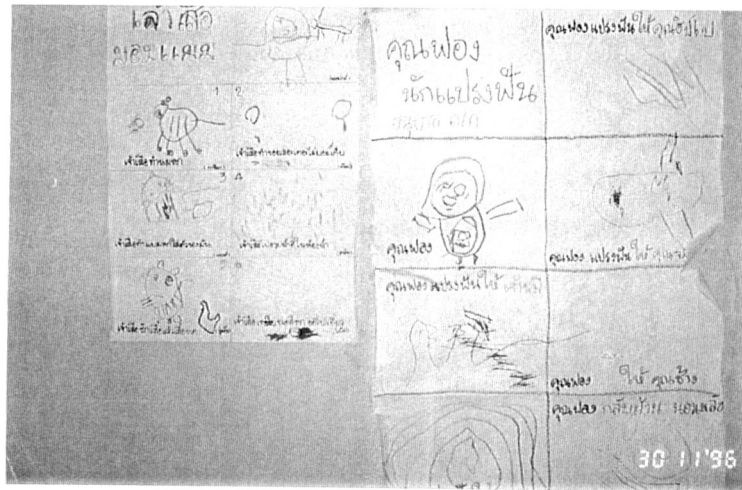
3.2) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษามีลักษณะบูรณาการ

การประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปในระยะที่ 2 อย่างเด่นชัด ครูน้ำ ครูน้อย ครูอ้วน และครูคนอื่นๆ ใช้หนังสือเด็กเพิ่มขึ้นมาก มีการทำหนังสือ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก จากผลของการใช้หนังสือที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับธรรมชาติของการอ่าน ซึ่งใช้กระบวนการคาดเดาความหมายกล่าวคือ หนังสือหนังสือมีการใช้คำซ้ำๆ รูปภาพในหนังสือสามารถทำให้เด็กคาดเดา ความหมายและเนื้อเรื่องได้

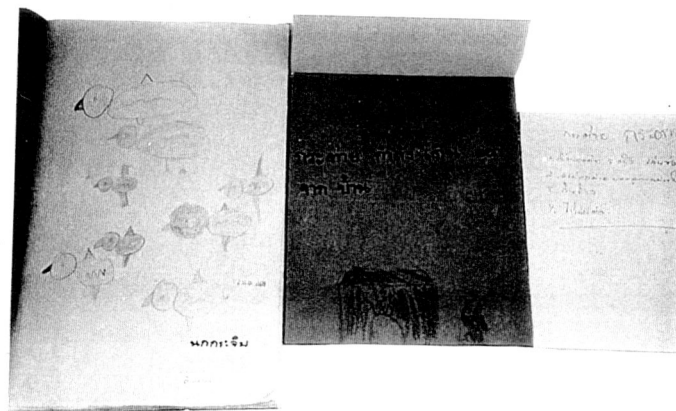

ตัวอย่างที่ 39 การใช้หนังสือเรื่อง "กระตือกระตือกระตือกระตือเด็ก" ที่มีคุณสมบัติเอื้อต่อการคาดเดาความหมาย และเนื้อเรื่องซ้ำๆ กันทำให้คาดเดาได้ง่าย และกระตุ้นให้เด็กสนใจอยากแต่งนิทานเองบ้าง โดยในระยะแรกเป็นการประมวลตัวละครมาวาดภาพรวมกันไว้ และให้ครูเขียนคำกำกับภาพ

ในระยะต่อมา หลังจากทีอ่านหนังสือมากขึ้น เด็กจะนำเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง มาเรียบเรียงลงในหนังสือของตนต่อมาจึงแต่งนิทานโดยดัดแปลงเนื้อเรื่องที่ได้จากการอ่านหนังสือ ผลงานเด็กที่เริ่มจากมีแต่ภาพและคำอยู่ในแผ่นเดียว เพิ่มขึ้นเป็นผลงานที่มีภาพและคำบรรยาย หลายแผ่น

ตัวอย่างที่ 40 ครูสอนโดยใช้หนังสือนิทานให้เด็กฟังเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เมื่อเด็กๆอ่านหนังสือเรื่อง 'คุณพ่อกับแม่' และ 'เจ้าเสือมอมแมม' ที่มีภาพและเนื้อเรื่องเหมาะสมสำหรับการพัฒนาภาษาของเด็กแล้ว เด็กๆ ช่วยกันเขียนนิทานทั้งสองเรื่องเป็นฉบับสำนวนของเด็กๆเอง

ตัวอย่างที่ 41 การทำหนังสือนิทานของห้องครุติ๊ก ในภาพเป็นหนังสือนิทานที่เกิดจากการแต่งเรื่องราวร่วมกันของเด็กๆชั้นอนุบาล 2 เกี่ยวกับนก เด็กช่วยกันคิดเนื้อหาแล้วแบ่งเนื้อหาไปวาดรูปคนละ 1 แผ่น ตามความสามารถของตนแล้วนำมาให้ครูเขียนคำอธิบาย แล้วนำมาเย็บรวมเล่มเหมือนหนังสือ โดยที่หน้าปกเขียนชื่อหนังสือและผู้วาดภาพว่า 'นก วาดภาพดอยอนุบาล 2' ข้อความที่เด็กบอกแต่ละหน้า มีดังนี้ 'นกกระเจี๊ยบ นกกระเจี๊ยบ นกพิราบตัวใหญ่ตัวเล็ก นกกระเจี๊ยบไปหากิน นกกระเจี๊ยบนกกระเจี๊ยบ นกแก้ว นกฮูก นกกระเจี๊ยบ นกแก้ว ลูกนกแม่นกไปหากิน แม่นกฟักไข่ นก นก '

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูอนุบาลโรงเรียนร่วมฤทัย แผนกอนุบาล มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ทำให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มในการเขียนเพิ่มขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การสอนแบบโครงการ (Project Approach) ที่ยึดเนื้อหาตามความสนใจของเด็กซึ่งมีความซับซ้อนและต่อเนื่อง ในด้านการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติพฤติกรรมการสอนของครูเน้นกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งขึ้น และบูรณาการการสอนหลาย ๆ วิธี ส่งผลทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาครอบคลุมทั้งด้านการอ่านและการเขียน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงยังเกิดกับครูอนุบาลทุกคนในโรงเรียนด้วย

พฤติกรรมการสอนของครูในระยะที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ด้านการแสวงหาวิธีการประยุกต์ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1. ลักษณะการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ใช้ 6 กิจกรรมหลักเป็นกรอบอย่างยืดหยุ่น ครูและเด็กคิดหัวข้อและกิจกรรมด้วยกันจากคำถาม ปัญหา และความสนใจจริงของเด็ก
2. การสอนเริ่มขยายจากการเขียนและอ่านจากสิ่งที่เขียนเป็นการบูรณาการการฟัง พูด อ่าน เขียน มีการอ่านหนังสือจริง การทำหนังสือ และการเขียนที่ซับซ้อนขึ้น
3. ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่เชื่อว่าเป็นผลมาจากการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2.2.2 ด้านลักษณะการรับนวัตกรรม

การรับนวัตกรรมในระยะที่ 2 มีลักษณะที่ครูเป็นผู้ตัดสินใจใช้นวัตกรรม ซึ่งเกิดขึ้น ภายหลังจากที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน เมื่อพบว่าครูเกิดความเครียดอันเนื่องมาจากความกดดันในการสอน และความไม่เข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมซึ่งไม่สามารถหาความกระจ่างได้จากการนิเทศของผู้บริหาร

จากประสบการณ์ในห้องเรียนที่ครูมีอำนาจในการตัดสินใจตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ประกอบกับ การเห็นความเปลี่ยนแปลงในด้านพัฒนาการทางภาษาที่เกิดขึ้นกับเด็กและลูกของตนเอง ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงระดับการยอมรับนวัตกรรมมาอยู่ในขั้นตัดสินใจที่จะใช้นวัตกรรม เห็นได้จากคำพูดของครูเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครูเชื่อในผลที่เกิดจากแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

'ตอนนี้ในโทรทัศน์มีเรื่องนายขนมต้ม และครูได้สอนประวัติศาสตร์เล็กน้อยเรื่องอยุธยา ลูกชาย มาบอกว่า แม่ ถ้าไปอยุธยา แม่ช่วยพาไปดูวัดที่พม่าตีได้ไหม และลูกก็เข้าถึงว่า อยากรู้เพลง อยุธยา กับ สึกบางระจัน ซึ่งก็ไปขอเพลงของครูหน่อยมาอัด มีความรู้สึกว่าคุณมีความใฝ่รู้ กว้างขวางมากยิ่งขึ้นในหนังสือที่เรียน และถามอีกว่า ย่าทวดที่ตายไปเกิดที่พม่าตีได้ไหม เราก็บอกว่า เกิดไม่ทัน ลูกบอกว่า เสียดายนะ อยากรู้ย่าทวดเล่าให้ฟัง เพราะที่ครูเล่าให้ฟัง นิดเดียวเอง และนายขนมต้มเขาก็มีจริงไม่ได้แต่งขึ้น เด็กสนใจอยากรู้ว่าความเป็นมาอย่างไร รู้สึกว่าเขาไม่ได้อยากรู้แค่ตรงนี้ อยากรู้มากขึ้น มันน่าจะมีส่วนมาจากการสอนตามแนวนี้'

(11 ธ.ค. 2539)

ลักษณะการได้รับนวัตกรรมมีลักษณะที่เปิดกว้าง กล่าวคือ มีการอบรมในหลายเรื่อง ครูแต่ละคนพบว่า ผลของการใช้นวัตกรรมที่มีต่อเด็กนั้นเป็นอย่างไร และในขณะเดียวกัน ความรู้เกี่ยวกับ Active Learning ตามปรัชญาของ Open Education ที่ได้ในขณะนี้เพิ่มมากขึ้น และมีลักษณะที่เป็นการเปิดกว้าง ไม่ใช่ความรู้เกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งภายใต้ปรัชญานี้เพียงอย่างเดียว ทำให้ครูรู้ว่าการสอนมีหลากหลายวิธี ประกอบกับ การที่โรงเรียนเป็นสนามในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 และครูทุกคนมีโอกาสได้รับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากต้องร่วมเป็นผู้ช่วยใน การใช้โปรแกรม ซึ่งต้องมีการรายงานผลพัฒนาการการรู้หนังสือเบื้องต้นของเด็กให้แก่ผู้ปกครอง จึงทำให้ครูเข้าใจพัฒนาการของเด็กมากขึ้น

01. ครู ฐิติมา (กัศมาณี)

- ระเบียบ: ระเบียบวิธีสอน 10 ข้อ 1 ข้อ คือ ๖ ๖

ครู: ทำก่อนไปโรงเรียน มีพี่พี่พร้อมเรา เรียนได้ ๒๐

เด็กเองได้แล้ว // สอนตามที่เราสอนแบบบูรณาการ

ทุกเล่มที่กลุ่มได้
ใช้คนที่ต้องเรียน ข้อ

กิจกรรมของทาง

ตัวอย่างที่ 42 การเขียนรายงานของครูเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก การที่ครูต้อง เขียนรายงานเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่ผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรม การส่งเสริมความรู้ของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลให้กับผู้วิจัยทำให้ครูได้สังเกต และเรียนรู้พัฒนาการของเด็กมากขึ้น

เนื่องจากโปรแกรมนี้เน้นการให้ผู้ปกครองจัดกิจกรรมทางภาษาร่วมกับเด็ก โดยที่ครูต้องเป็นผู้เขียนรายงานพัฒนาการของเด็ก ครูที่เข้าร่วมในฐานะผู้ช่วยวิจัยในการใช้โปรแกรมและครูที่เข้าร่วมโปรแกรมในฐานะของผู้ปกครอง จึงมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาแก่เด็ก จึงทำให้ครูเกิดการเรียนรู้มากขึ้นและเข้าใจความเชื่อเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมากขึ้น ตลอดจนทำให้วิธีการจัดกิจกรรมการสอนของครูขยายไปสู่การอ่านและการทำหนังสือเด็กมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างจากประสบการณ์ของครูนิดาที่แสดงให้เห็นเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีผลต่อระดับการยอมรับนวัตกรรม จากเหตุการณ์ต่อไปนี้

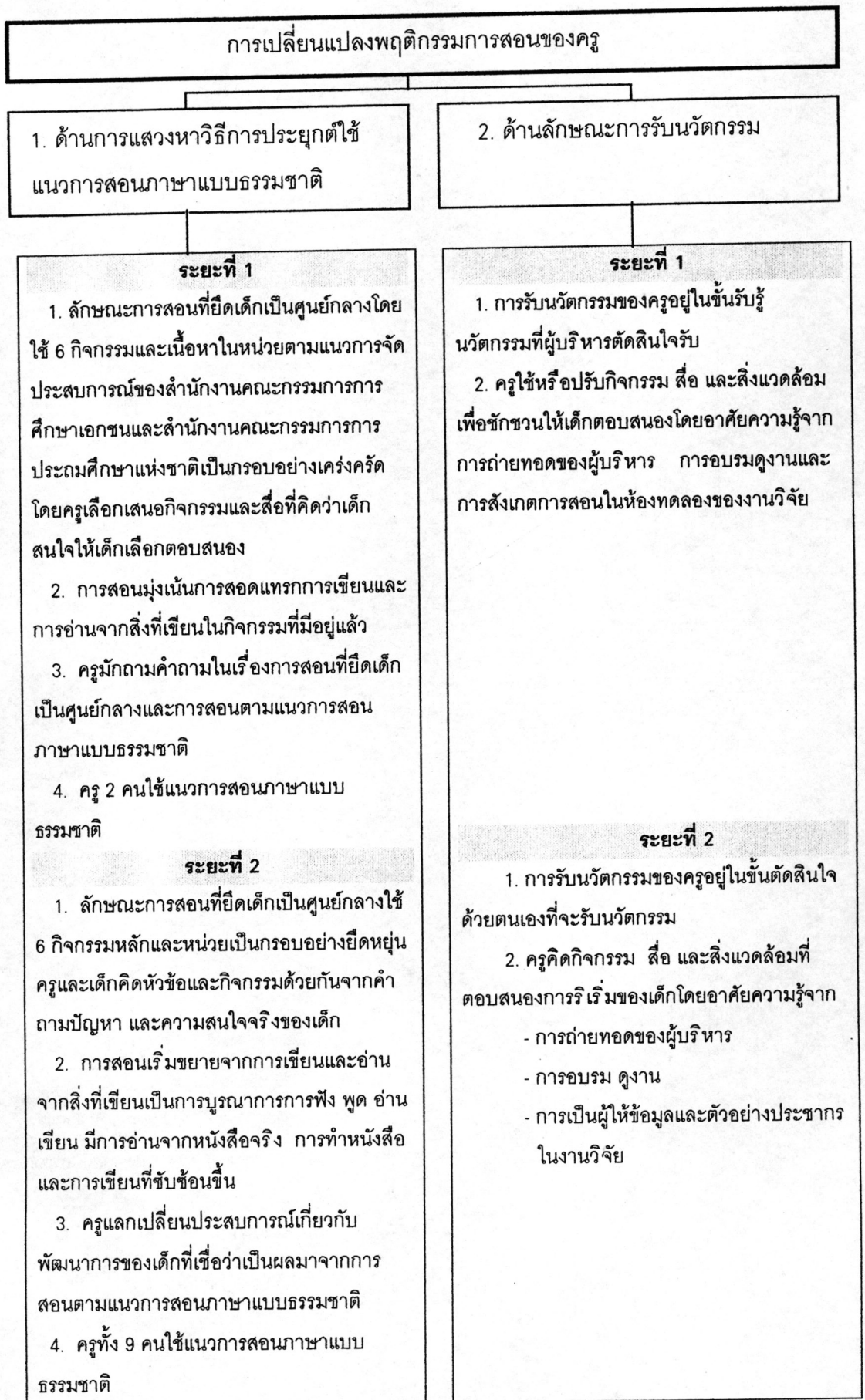
ในระยะที่ 1 ครูนิดาที่มีความต้องการให้เด็กได้เขียนโดยใช้แบบฝึกคัดลายมือที่ครูจะทำขึ้นเองจากตารางตัวอักษร โดยพยายามให้เหตุผลกับผู้บริหารว่า แบบฝึกคัดลายมือไม่จำเป็นจะขัดกับหลักการที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เพราะว่าเด็กอยากทำ และครูก็ไม่ให้เด็กทำมากเกินไป เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงว่าครูนิดาไม่เข้าใจข้อเสียของการใช้แบบฝึกคัดลายมือสำหรับเด็กเนื่องจากลูกคนแรกของเธอซึ่งเคยอยู่ในชั้นอนุบาล 3 ไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับแบบฝึกคัดลายมือ เพราะฉะนั้นแม้ว่าครูนิดาจะเชื่อในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ แต่ก็ยังคงเชื่อว่าแบบฝึกที่ตนเองทำซึ่งไม่เหมือนตามท้องตลาดและไม่ได้บังคับให้เด็กทำนั้นไม่ขัดกับความเชื่อตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สองปีผ่านไปลูกคนที่สองซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 3 และสนใจการอ่านเขียนมากโดยเลือกเขียนชื่อหนังสือที่อ่านทุกเล่มด้วยตนเองในสมุดบันทึกการอ่านวันละนานๆ (ตัวอย่างสมุดบันทึกการอ่าน ดังภาพที่ 23 หน้า 88) แต่กลับแสดงความคับข้องใจมาก เมื่อครูให้ทำการบ้านแบบฝึกคัดลายมือวันละ 10 ตัวเพื่อเตรียมขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กปฏิเสธที่จะทำและบอกว่า "ครูใจร้าย" ประสบการณ์จากลูกคนนี้ทำให้ครูนิดาเริ่มเข้าใจความหมายของการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในแง่ของการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ตลอดจนการตั้งความคาดหวังที่เหมาะสมกับวัย และเริ่มเข้าใจว่าทำไมผู้บริหารจึงบอกว่า การใช้แบบฝึกคัดลายมือสำหรับเด็กขัดกับหลักการของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ลักษณะการรับนวัตกรรมของครูระยะที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ด้านลักษณะการรับนวัตกรรม

1. การรับนวัตกรรมของครูอยู่ในขั้นตัดสินใจด้วยตนเองที่จะรับนวัตกรรม
2. ครูคิดกิจกรรม สื่อ และสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองการริเริ่มของเด็กโดยอาศัยความรู้จากการถ่ายทอดของผู้บริหาร การอบรมดูงาน และการเป็นผู้ให้ข้อมูลและตัวอย่างประชากรในงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพฤติกรรมการสอนของครู ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ระยะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1

2.2.1 การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครู

ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ครูสามารถสอนโดยยึดหลักการตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติได้จากการศึกษาพบว่าความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครู มาจากความรู้ในเรื่องการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ความรู้เกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก โดยที่ครูโรงเรียนร่วมฤทัยได้รับความรู้เกี่ยวกับการสอน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

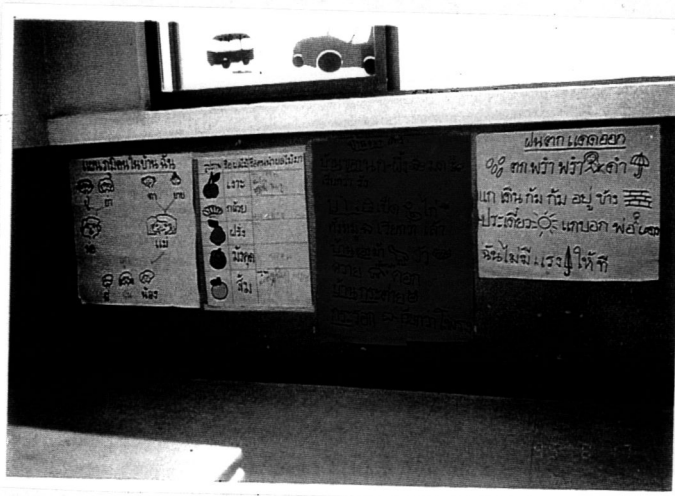
1) การอบรม การศึกษาดูงาน และการฟังบรรยาย

การอบรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการสอน ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการแสดงพฤติกรรมการสอนของครู การอบรมดูงาน และการฟังบรรยาย จะให้ความรู้แก่ครูทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งครูจะนำความรู้เหล่านี้มาใช้จัดการสอนตามสภาพห้องเรียนของแต่ละคน จากการศึกษาค้นคว้า ผู้บริหารและครูโรงเรียนร่วมฤทัยแผนกอนุบาล ได้รับความรู้จากการเข้าการอบรมและฟังบรรยายเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Whole Language การพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติ สำหรับเด็กอนุบาล สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (วันที่ 8-9 พฤษภาคม พ.ศ.2538)
- การสัมมนาเรื่อง สื่อเพื่อพัฒนาเด็กไทยวัยเรียนรู้ โดยมีการบรรยายเรื่อง รักภาษา เพื่อพื้นฐานการอ่านเขียน เป็นหัวข้อหนึ่งในการสัมมนา จัดโดยสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (25-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2538)
3. การบรรยายเรื่อง สร้างนิสัยรักการอ่านเริ่มที่ภาพหรือพยัญชนะ โดยบริษัทอมรินทร์ พับลิชชิ่ง (วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2538)
4. การอบรมเรื่อง 'ทักษะการเรียนรู้จากหน่วยการสอน' โดยสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (วันที่ 16-17 กรกฎาคม พ.ศ. 2538)
5. การบรรยายเรื่อง แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และการใช้หนังสือสำหรับเด็ก โดย บริษัทหนังสือ Sunshine (วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2538)

2) การที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการสอนในระยะที่ 1 ของครู ได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากการที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัย ครูในโรงเรียนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นจากการที่ได้เห็นการสอนและการได้สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้วิจัย ความรู้ที่สั่งสมในตัวครูจากการเป็นสนามวิจัยในระยะที่ 1 ได้มาจากการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งผู้วิจัยทดลองใช้ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ปีการศึกษา 2537 เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ (ต้นปีการศึกษา 2537) นิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การที่โรงเรียนเป็นสนามในการวิจัยเรื่องนี้ ทำให้ครูในโรงเรียนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เป็นห้องเรียนทดลองได้มีโอกาสเห็นการสอน และลักษณะของการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติด้านการเขียน และใช้ประสบการณ์นั้นในการจัดการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติภายหลังสิ้นสุดการวิจัย ดังนั้นลักษณะการจัดกิจกรรมของครูจึงเกิดจากการทดลองจัดกิจกรรมจากงานวิจัยในห้องเรียนของตน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูที่เน้นในเรื่องของการเขียน

ตัวอย่างที่ 43 การจัดกิจกรรมการสอนของครูเกี่ยวกับการเขียน ที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลจากงานวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

3) การประชุมครู

ความรู้และประสบการณ์ที่ทำให้ครูสามารถสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติได้ ส่วนหนึ่งมาจากการประชุมครู จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่เกิดในระหว่างการประชุมครู ได้แก่ 1) การติดตาม ให้คำแนะนำ และกำกับงานที่มอบหมายให้ครูดำเนินงานทั้งในเรื่องของการสอนและงานอื่นๆ 2) การพูดคุยเกี่ยวกับการสอนของครู และการช่วยกันคิดวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหา 3) การเสนอแนะกิจกรรมที่น่าสนใจให้กับครู 4) การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้จากครูที่เข้าอบรมหรือฟังบรรยายในหัวข้อต่างๆ และจากผู้บริหาร 5) การให้กำลังใจแก่ครู

ความรู้ที่ครูได้รับมาจากการประชุมมีลักษณะที่สำคัญคือ จะเป็นความรู้ที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารแล้ว มิใช่ความรู้รับเข้ามาอย่างเดียวซึ่งการที่ครูได้ฝึกการคิดหาเหตุผลนั้นเป็นผลดีต่อการรับความรู้อื่นๆ

จากการสัมภาษณ์ครูนิศเกี่ยวกับความรู้สึกลงในการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ คำตอบของครูนิศสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในเรื่องการสอน บทบาทครู และการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูนิศ

ในช่วงแรกของระยะที่ 2 ครูนิศเข้าใจเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมากขึ้น จากการประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ซึ่งมีนิตติปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยมาพูดคุยกับครูในที่ประชุมเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หลังจากที่ครูฟังจบครูนิศพูดว่า

“พี่เพิ่งรู้ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน พี่นึกว่าเขียนอย่างเดียว” (14 พ.ค.39)

และจากการสัมภาษณ์ครูนิศอีกครั้งเมื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 พบว่าครูนิศ มีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องความเข้าใจในการสอนภาษาแบบธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น และไม่รู้สึกกังวล และคับข้องใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอน การใช้เวลาในการสอน และบทบาทของตนเอง ดังที่เคยเป็นจากคำพูดต่อไปนี้

ผู้วิจัย : เดี่ยวนี้พี่นิศสอนเป็นอย่างไรบ้างสบายใจดีหรือยัง
 ครู : เดี่ยวนี้ไปแบบเรื่อยๆ สบายๆ อะไรที่สอดแทรกได้ก็สอดแทรก อะไรที่เด็กพูดมาแล้วเราคิดว่าควรเก็บไว้ให้เด็ก ก็จะไปถามเด็กไปเรื่อยๆ ไม่เหมือนเมื่อก่อนที่คิดว่าควรจะลงหรือยัง เรียนหรือยัง เขียนเมื่อไรดี เขียนวันไหนดี เดี่ยวนี้ไม่ต้องมานั่งนึกแล้วว่าจะเขียนหรือยัง เราดูว่าวันไหนเด็กพร้อมที่จะเขียนก็เขียน ถึงเวลาจะให้ก็ให้ (11 ธ.ค. 39)

ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 พบว่าผู้บริหารจัดประชุมครูถึง 12 ครั้งและในการประชุมแต่ละครั้ง นอกจากผู้บริหารจะติดตามการจัดกิจกรรมการสอนของครูโดยเน้นการสอนกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานการศึกษาเอกชนเป็นหลักแล้ว ผู้บริหารเสนอแนะการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติด้วย

ตัวอย่างที่ 44 มุมความรู้สำหรับครู ที่บริเวณพักผ่อนหน้าโถงทางเดินไปสู่ห้องเรียนซึ่งครูทุกคนต้องผ่าน มุมนี้มีหนังสือคู่มือจัดกิจกรรมง่าย ๆ ภาพการเยี่ยมชมโรงเรียน รวมทั้งผลงานที่น่าสนใจของเด็กจัดแสดงและเปลี่ยนให้น่าสนใจอยู่เสมอ มุมนี้จึงเป็นมุมที่ผู้บริหารและบรรดาครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ผู้ปกครอง และเด็กเองก็ให้ความสนใจกับมุมนี้เช่นกัน บริเวณนี้เป็นที่ซึ่งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และเด็กมีปฏิสัมพันธ์สนทนา ชักถามเรื่องต่างๆกันเสมอ

2.2.2 การนิเทศของผู้บริหาร

จากการศึกษาพบว่า การที่ครูได้มีโอกาสในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้วิจารณญาณของตน ตลอดจนความสนใจและความต้องการของเด็กในห้องเรียนเป็นหลักในการคิดตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนแล้ว ทำให้ครูสามารถก้าวไปสู่การเป็นครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ชัดเจนมากขึ้น แต่ในระยะแรกนี้ครูสอนโดยนำกิจกรรมที่เคยเห็นในห้องที่เป็นสนามวิจัยมาปรับใช้ในห้องของตน โอกาสที่ครูตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนโดยพิจารณาจากความสนใจและความต้องการของเด็กมีค่อนข้างน้อย ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารจะเป็นผู้นิเทศและให้แนวทางในการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้กับครู โดยให้ครูยึดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะ

กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและยึดเนื้อหาตามหน่วยที่กำหนด โดยให้จัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจากตัวอย่างกิจกรรมในการอบรมและงานวิจัย หรือกิจกรรมที่ผู้บริหารเสนอแนะ

จากการประชุมครูวันที่ 6 มิถุนายน 2538 ผู้บริหารได้ชี้แจงในที่ประชุมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยแนะนำให้ครูจัดกิจกรรมที่เด็กจะได้ใช้ภาษาในชีวิตจริง

‘พื่ออยากเห็น การทำปฏิทินทุกห้องและการทำพยากรณ์อากาศ...(6 มิ.ย. 38)

คำพูดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า พฤติกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติในระยะที่ 1 มักเกิดจากการนิเทศของผู้บริหารมากกว่าการคิดตัดสินใจของครูเอง

2.2.3. ความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร

ความไว้วางใจของครูที่มีต่อความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูกล้าที่จะเสี่ยงต่อการสอนซึ่งตนยังไม่เคยเห็นผลมาก่อนเพราะว่าไม่มีสถานที่ดูงานเกี่ยวกับการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนั้นความเชื่อ และศรัทธาที่ครูมีต่อความรู้ความสามารถของผู้บริหารจึงเป็นหลักที่ทำให้ครูมั่นใจที่จะก้าวเดินไปข้างหน้า

อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการการสอนของครูในระยะแรก คือ ความรู้และประสบการณ์ที่ครูมีเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การนิเทศของผู้บริหาร และความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูระยะที่ 1

1. การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครู
2. การนิเทศของผู้บริหาร
3. ความไว้วางใจในตัวผู้บริหาร

ระยะที่ 2

2.2.4 การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครูอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน

ในระยะที่ 2 ความรู้และประสบการณ์ของครูได้รับการสั่งสมมากขึ้นเรื่อยๆจาก ระยะที่ 1 ทั้งที่ได้มาจากการอบรม ดูงาน และการฟังบรรยาย การที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัยเรื่อง

การพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ความรู้ที่ครูได้รับในระยะที่ 2 นี้มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) การอบรม ศึกษาดูงาน และการฟังบรรยาย

พฤติกรรมการสอนของครูในระยะที่ 2 ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ตามแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และมีการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ขึ้นใช้เอง ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจากความรู้ที่ได้จากการอบรมในระยะที่ 2 ซึ่งมีความหลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประชุมเรื่องบทบาทของโรงเรียนนานาชาติในสังคมไทย และการศึกษาดูงานที่โรงเรียน (วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538)
2. การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Whole Language การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมของเด็กเล็ก (วันที่ 11- 13 ธันวาคม พ.ศ. 2538)
3. การอบรมเรื่อง ศิลปะแบบร่วมมือ ที่โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม (วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2538)
4. การศึกษานอกสถานที่กับโครงการเรือเจ้าพระยาร่วมกับนิสิตปริญญาโท สาขา การศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วันที่ 19-20 ธันวาคม พ.ศ.2538)
5. การศึกษาดูงานตามแนวการสอนแบบโครงงานตามแนวของ Reggio (วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538)
6. การสัมมนาเผยแพร่ความรู้เรื่อง Young Children with Reading Difficulties ปัญหาและความยากลำบากในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก โดยมูลนิธิชมรมไทยอิสราเอลในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (วันที่ 9-10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539)
7. การอบรมเรื่อง กระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม Whole Language สำหรับเด็ก (วันที่ 27 มกราคม-14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540)

2) การที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูในระยะที่ 2 ที่ครอบคลุมไปสู่การอ่าน และการทำหนังสือ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล (วันที่ 4 กันยายน - 31 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539) ของนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งครูในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในโปรแกรมการอบรมครั้งนี้ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากรในงานวิจัย ซึ่งต้องนำกิจกรรมที่ผู้วิจัยเสนอแนะไปจัดให้ลูกที่บ้านและในฐานะครูที่เป็นผู้เขียนรายงานเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ที่ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างประชากรในงานวิจัย การมีส่วนร่วมของครูในการเป็นผู้รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กครั้งนี้ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่ได้มาจากการสังเกตเด็กอย่างจริงจัง และการที่ได้เห็นสื่อในโปรแกรมของการวิจัยครั้งนี้ เช่น วิดีทัศน์เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของลูก และหนังสือที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการพัฒนาภาษาของเด็ก ทำให้ครูได้นำสื่อและวิธีการจัดกิจกรรมจากงานวิจัยมาจัดให้กับเด็กๆ ในห้องเรียนของตน จึงเป็นผลให้ลักษณะการสอนของครูในระยะที่ 2 นี้ขยายไปสู่การอ่านและการทำหนังสือ

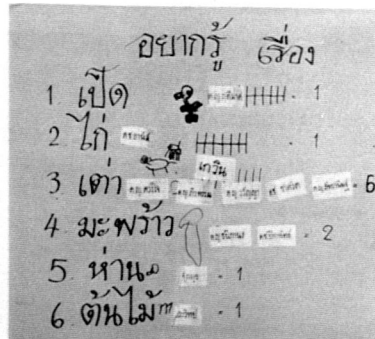

ตัวอย่างที่ 45 การทำหนังสือนิทานของเด็ก เด็กๆทำหนังสือนิทานจากหนังสือเรื่อง เจ้าเสือมอมแมม ซึ่งเป็นหนังสือนิทานที่เป็นสื่อในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

2.2.5 โอกาสในการคิดตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับการสอนของครู

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูจากระยะที่ 1 มาสู่ระยะที่ 2 พบว่า มาจากปัจจัยในเรื่องของโอกาสในการคิดตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนของครู อิทธิพลจากการได้รับโอกาสในการคิดตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนด้วยตนเองของครู มีส่วนทำให้พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการสอน ในระยะนี้ที่ครูรู้สึกผ่อนคลายและสบายใจมากขึ้น และรู้ว่าควรจะสอนเมื่อใดและอย่างไร การที่ครูได้รับโอกาสจากผู้บริหารในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนแก่ครูแต่ละคนนั้น ทำให้ครูมีความเป็นอิสระที่จะตัดสินใจจัดการสอน โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น

ในระยะที่ 2 นี้ การที่ครูเป็นผู้คิดและตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็ก สะท้อนให้เห็นจากการสอนในหน่วยหนูอยากรู้ ซึ่งไม่ได้เป็นหน่วยที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่เกิดจากการคิดและตัดสินใจร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ที่กล่าวว่า แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นกรอบสำหรับการคิด ตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของครูและสถานการณ์ของเด็กในขณะนั้น

ตัวอย่างที่ 46 วิธีการสอนที่เกิดจากความสนใจของเด็ก หน่วยหนูอยากรู้ เป็นหน่วยการสอนที่ครูคิดขึ้นเอง โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นหลัก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ครูได้มีโอกาสในการคิด ตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนด้วยตนเอง ในภาพ หลังจากที่ยกกลับมาจากทัศนศึกษาที่สวนลุมพินี เด็กๆช่วยกันเสนอหัวข้อที่อยากเรียน แล้วให้ครูเขียนให้ หัวข้อที่เด็กเสนอได้แก่ * เปิด ไก่ เต่า มะพร้าว น่าน ต้นไม้ * หลังจากที่ยกหัวข้อความตามเด็กบอกแล้ว เด็กๆจะนำป้ายชื่อของตนเองมาติดไว้ข้างๆข้อความที่ตนบอกให้ครูเขียนรวมทั้งเด็กคนอื่นๆจะนำป้ายชื่อของตนเองมาติดในหัวข้อที่ตนสนใจ ซึ่งแสดงให้เห็นวิธีการตัดสินใจเลือกหัวข้อที่จะเรียนของเด็กๆ

2.2.6 พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก

พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กในระยะที่ 1 อันเป็นผลมาจากการสอนที่เปลี่ยนไปซึ่งมีอิทธิพล ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงการสอน จากประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนที่ผ่านมาผลดีของการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับเด็กในห้องเรียน หรือผลที่เกิดขึ้นกับลูกของตน ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากคำพูดของครูที่แสดงถึงการเห็นผลที่เกิดขึ้นกับเด็กโดยใช้วิธีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

'ตอนนี้ในโทรทัศน์มีเรื่องนายขนมต้ม ครูได้สอนประวัติศาสตร์เล็กน้อย เรื่องอยุธยา ลูกชาย มาบอกว่า แม่ ถ้าไปอยุธยา แม่ช่วยพาไปดูวัดที่พม่าที่ได้ใหม่ และลูกก็เข้าใจว่า อยากรู้เพลงอยุธยาที่ศึกษาจัน มีความรู้สึก ว่า ลูกมีความใฝ่รู้กว้างขวางมากยิ่งกว่าในหนังสือเรียน และถามอีกว่า ย่าทวดที่ตายไปเกิดทันพม่าได้ไหม เราก็บอกว่า เกิดไม่ทัน ลูกบอกว่า น่าเสียดายนะ อยากรู้ย่าทวดเล่าให้ฟัง เพราะที่ครูเล่าคนเดียวเอง และนายขนมต้มเขาก็มีจริงไม่ได้แต่งขึ้น เด็กสนใจอยากรู้ว่าความเป็นมาอย่างไร รู้สึกว่าเขาไม่ได้อยากรู้แค่ตรงนี้ อยากรู้มากขึ้น มันน่าจะมีส่วนมาจากการสอนตามแนวนี้' (10 ธ.ค.39)

การเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก การที่เด็กกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นสิ่งที่ครูนึกไม่ถึงมาก่อน ซึ่งเมื่อครูเห็นการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็กแล้ว ก็ทำให้ครูกลับมาปรับตนเอง' (10 ธ.ค.39)

2.2.7 อิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน

พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการสอนของครูคนอื่นในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการได้เห็นตัวอย่างวิธีการสอนจากเพื่อนครู และการได้เห็นผลดีที่เกิดขึ้นกับเด็กในห้องที่ครูใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ อีกทั้งการที่มีเพื่อนครูที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนช่วยกันคิดกิจกรรม ทำให้ครูคนอื่น ๆ เกิดความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงการสอนของตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากภาพของการเปลี่ยนแปลงการสอนของครูในโรงเรียนว่า มีการแพร่ขยายการใช้นวัตกรรม จากเดิมที่มีครูใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเพียง 2 คนมาสู่การที่ครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติทั้งหมด

กล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนในระยะที่ 2 ของครูเปลี่ยนแปลงไปเนื่องมาจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น การมีโอกาสในการคิดตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนจากความสนใจและความต้องการของเด็ก การได้เห็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก และอิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครูในระยะที่ 2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูระยะที่ 2

1. การสั่งสมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่องยาวนานของครู
2. โอกาสในการตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับการสอน
3. พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก
4. อิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน

สรุปผลการวิจัย เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการสอนของครู

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการสอนของครู

ระยะที่ 1

1. การสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของครู
 - 1.1 การอบรม ดูงาน และการฟังบรรยาย
 - 1.2 การที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัย
 - 1.3 การประชุมครู
2. การนิเทศของผู้บริหาร
3. ความเชื่อมั่นในความเป็นผู้นำของผู้บริหาร

ระยะที่ 2

4. การสั่งสมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ยาวนาน
 - 4.1 การอบรม ดูงาน และการฟังบรรยาย
 - 4.2 การที่โรงเรียนเป็นสนามวิจัย
5. โอกาสในการคิดตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับการสอน
6. พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก
7. อิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน

